

BAČKO KLASJE

VJERSKO – INFORMATIVNI LIST

God. XVII

br. 44

BOŽIĆ, 1987.

200 din.

S MARIJOM

KA BOLJEM VJERNIČKOM SVJEDOČENJU

Utihli su i posljednji akrodi proslave tirstote obljetnice našeg doseljenja u ove krajeve i sa time suvisle obnove crkvenog života u poslijeturskom razdoblju, završnom svečanošću u našoj Staroj - franjevačkoj crkvi, na svetkovinu sv. Franje Asiškoga. Bilo je to početkom listopada kada su se naše oči vjerničkog promatranja zaustavile na presvetoj Bogorodici. U nekim dijelovima naše mjesne Crkve, svećenici su sakupili Marijine štovatelje, osobito one koji svaki dan mole Gospinu krunicu, kako bi to štovanje Marijino bilo što konkretnije i što bliže našem svakidašnjem životu. Kako bi nas otajstva krunice, već kako ih redom molimo, poticala na konkretnu akciju — koga si Djevice po Duhu Svetom začela... koji je moj odnos prema Duhu Svetom... Koga si Elizabeti nosila - da li i ja poput Marije u svoj apostolat nosim Isusa... Dobra je to i spasonosna misao.

U to isto vrijeme odvijala se u Rimu Sinoda biskupa cijeloga svijeta o pozivu i poslanju vjernika u životu Crkve, 20 godina nakon Koncila. Ta nam je Sinoda donijela mnogo jasnoće gledom na mjesto i apostolat vjernika (laika) u Crkvi. Crkva je na ovoj Sinodi jasno rekla da vjernici imaju svoje polje apostolata, a to je ono područje gdje, po svom životnom pozivu, žive i rade. Dakle, ne klerikalizacija vjernika, da na pr. od aktivnih vjernika činimo neke polusvećenike ili divka - svećenike, t. j. neki blijedi svećenički nadomjestak (kao što se počelo činiti; imenovati žene upraviteljima župa). Vjernici mogu pomagati i u crkvenom životu na onim područjima, za koja imaju milosti po sakramentima krštenja, potvrde i ženidbe, a to je katehetska djelatnost, priprema mladih za život i brak, rad sa obiteljima, pomoć u organizaciji crkvenog života; sudjelovanje u liturgiji, u onim stvarima koja su crkvenim propisima dozvoljena; pomagati i širiti katolički tisak, te pomagati u ekonomskim i građevinskim poslovima župe i osobito na karitativnom djelu. Kako to i predviđaju statuti naših Crkvenih općina i njihovih Pastoralnih vijeća, a napose pojedinih odjela tih vijeća. Nije dovoljno imati dobre statute, nego je puno važnije imati zato pripremljene ljude. Zato se, dakle, školovanje vjerničkog kadra, kako je to papa Ivan Pavao II. zaželio još prije par godina (1981) da se počne sistematski rad sa "vjerničkim aktivistima", samo je, nažalost, taj Papin poziv ostao bez dubljeg odjeka. To se sada poslije ove Sinode, a osobito kada je Papa ozakoni službenim dokumentom, upućenim cijelom Božjem narodu, ima ozbiljnije uzeti i u život provoditi!

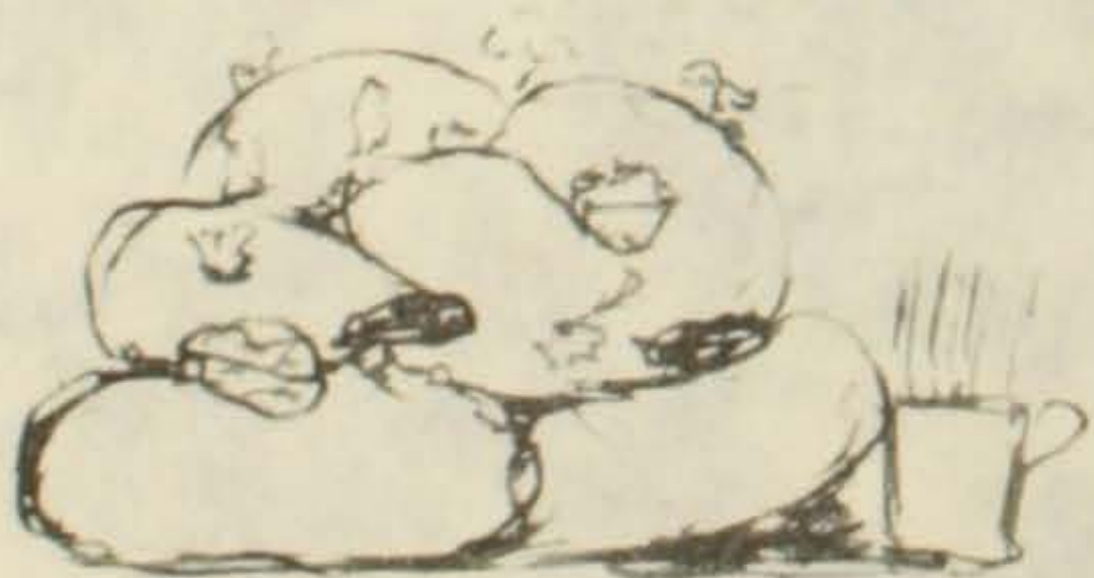
Ta je ideja bila na srcu i našem velikom biskupu Ivanu Antunoviću, čiju stotu obljetnicu smrti proslavljamo cijele iduće godine. On je u tu svrhu napisao cijeli sažetak katoličke teologije u knjizi BOG S ČOVIEKOM na hrvatskom jeziku prije 109 godina, u tu svrhu je pokretao listove, u tom smjeru odgojio generacije učenih intelektualaca koji su imali zadaću raditi na kršćanskom prosvjećivanju puka, budeći u njemu kršćansku i narodnu svijest, kako bi se oprli, kako asimilacionim procesima sa jedne strane, tako i raskršćanjenju, koje je već tada počelo, na drugoj strani, a to su bili eminentni zadaci evangelizacije onoga doba, jer Crkva je kao "dobri domaćin" koji iz svoga blaga iznosi "staro i novo", t. j. ono što je potrebno u određenom vremenu i prostoru. Dok ovim jubilejom želimo zahvaliti Bogu za dar biskupa Antunovića i njemu za svu ljubav i nastojanje da nas sačuva u našoj vjerskoj i narodnoj samobiti, istovremeno želimo da nam to životno djelo bude pobudom da i mi danas tražimo nova i prikladnija sredstva za evangelizaciju sebe samih i svijeta oko nas.

U tom traženju Crkva nam daje savršeni model i uzor, a to je presveta Djevica Marija. Ona je obična vjernica, ali uzor vjernica. Ona je u svakom trenutku izvršavala Božju volju nad sobom i u tom nam je uzor koji trebamo nasljedovati. Zato ćemo se ovih adventskih i božićnih dana, više nego obično, zadržati na njezinu liku. Promatrat ćemo je kao Bezgrešnu, kao prečistu Majku Isusovu, koja je sva otvorena Riječi, koja sa utjelovljenom Riječju hrli u pomoć potrebnoj Elizabeti, porađa Božju utjelovljenu Riječ, o svemu tomu razmišlja u srcu svome i trenutak za trenutkom ispunja volju Božju i onda kada je ne razumije, kada mora bježati u Egipat pred gnjevom Herodovim i sličnim teškim situacijama. Da nas u toj vjeri utvrdi, Bezgrešnu je želio sa nama proslaviti i prvi biskup Crkve u Hrvata, njegova uzoritost kardinal Franjo Kuharić, nadbiskup zagrebački, u našoj subotičkoj katedrali. On nas je došao ohrabriti, da je Marija početak boljega svijeta, koji kao da ovogodišnji blagdan na poseban način hoće potvrditi, da se baš na taj dan potpisuje prvi ozbiljniji akt o osiguranju mira u Evropi i cijelomu svijetu.

Dakle, s Marijom u ljepše i bolje sutra!

SRETAN BOŽIĆ I BLAGOSLOVLJENU NOVU GODINU
NAŠIM ČITATELJIMA, PRIJATELJIMA I DOBROČINITELJIMA

ŽELI UREDNIŠTVO

SLAVIMO BOŽIĆ S MARIJOM

U ritmu vremena ponovo smo u raspoloženju radosnog slavljenja jednog od temeljnih Otajstava naše vjere. Slavimo Otajstvo utjelovljenja i rođenja Sina Božjega po tijelu, u jednom određenom povijesnom času naše ljudske povijesti na ovoj čudnoj planeti, koju zovemo zemljom, jer nam je, uistinu, mjesto boravka u beskonačno velikom i lijepom svemiru.

Ponovo i ponovo se zaustavljamo pred tajnom Utjelovljenja Sina Božjega. Bog od Boga, Vječni od Vječnoga na ovoj jedva vidljivoj planeti, uzima ljudsku narav i postaje maleno dijete, da postane veliki Otkupitelj čovjeka, da postane središnja osoba ljudske povijesti, a svojim materijalnim bićem sigurno i središnja osoba Kozmosa, koji je u utjelovljenju Boga, postao sav pobožanstvenjen - pa smo pred tom činjenicom u dubokom poštovanju, u ljubavi i čuđenju, ali na koljenima, jer to uvijek ostaje tajna: Zašto baš na ovoj planeti, zašto baš u ovom vremenu i zašto baš na ovaj način!?

Mi znamo i vjerujemo da je otajstvo utjelovljenja u službi otkupljenja i da je vrhunac Božjega zahvata u ljudski život, njegova pobjeda križem, smrću i uskrsnućem. Mi znamo da je početak preporođenog čovječanstva njegovo otvoreno srce, koje je primilo na sebe sudbinu potlačenih, malenih i grešnih, sudbinu smrtnika i patnika, da bi sve to postalo osmišljeno božanskom ljubavlju koja nam je darovana u Kristu.

Božić je! Otajstvo koje je ušlo ne toliko u naš razum, koliko u naše srce. Božić je blagdan srca. O, to čudesno ljudsko srce! Srce, koje živi od ljubavi i za ljubav; srce koje ranjava neprihvaćenost, nerazumijevanje, nesloga, a uništava mržnja. O, to srce, koje toliko trpi kad god je netko nesretan, odbačen ili obespravljen i baš u takav svijet, unosi Bog svoje srce rođenjem Djeteta, koje je pravo maleno ljudsko čedo, koje treba srca. Bog ulazeći u našu povijest, ulazi kao darovani, a ipak, kao potrebni - da mu prvom mi darujemo toplinu prijema, radost prihvaćanja, dobru namjeru, doborodošlicu - jednom riječju da ga ugostimo, jer se Svemogućí pojavljuje kao nemoćni, Sveznajućí kao gladan pouke, onaj koji sav svemir uzdržava treba toplinu ljudske ruke, ljudskoga srca, ljudskoga daha da ga ugrije...

O, to divno božansko Otajstvo u čijem centralnom događanju stoji simbol srca: srca Majke! Samo majka može do kraja prihvatiti dijete, samo majka može do kraja razumjeti i onda kad dijete ne govori, samo majka može ljubiti i biti budna i onda kad se čini da spava, samo majka može biti heroj koji ne gleda na vlast i ne šteti sile, kada služi rastu svoga djeteta.

Kako li nam divan Božić osvanu! Jedan, jedincati i nepovnljivi — Božić u Marijinoj godini. Marijanski Božić. Vjerojatno nitko od nas neće više doživjeti u ovozemaljskom životu da otajstvo Božića slavi u Marijinoj godini i zato, neka nam rođenje Kristovo, ponajprije u dušama, bude marijansko. Nek nam srce, kojim je Marija primila u svoje krilo Boga koji se utjelovio, neka nam srce, to svetište savjesti bude tako čisto da se nemoćno Djetete u njem može ugodno osjećati, kao u naručju majke. Neka srce, tako meko bude da ako ovog Božića na njega zakuca razo-

čaran i tužan, potebnik ili siromah, odbačeni ili grešnik... neka bar malo nađu u tom našem srcu topline "jer što god učiniste jednome od moje najmanje braće meni učiniste", poručuje Isus.

O, to divno Marijino srce, koje tako prima sve one za koje je njen sin rođen i postao čovjekom. Neka u našim obiteljima bude Marijinog srca, da se Isus u našim starima, bolesnima, brižnim očevima, svetim majkama i dragoj djeci, ovog Božića, prepozna. Kad bi svaka obitelj shvatila da se u svakom članu obitelji ovog Božića nastanio Isus, kako bi nam oči bile čiste, a riječi ugodne i odmjerene, kako bi nam čini bili puni ljubavi i usluge, a život tako lijep i pun smisla, usprkosv svih kriza, svih tjeskoba i svake neizvjesnosti, jer opet, ne zaboravimo, Krist boravi u svakome od nas i snaga kršćanstva sastoji je u tome da prepoznamo njegov lice, lice potrebnoga Djeteta, u svakom članu naše zajednice. Kad bi u našim crkvama i ovog Božića, uz bruja-nje veselih zvona i uz pjev starih božićnih pjesama svatko, pa i onaj naš dragi brat koji samo jedanptu godišnje proviri u crkvu, i to baš na Božić, mogao osjetiti da je u crkvi toplo, jer su srca

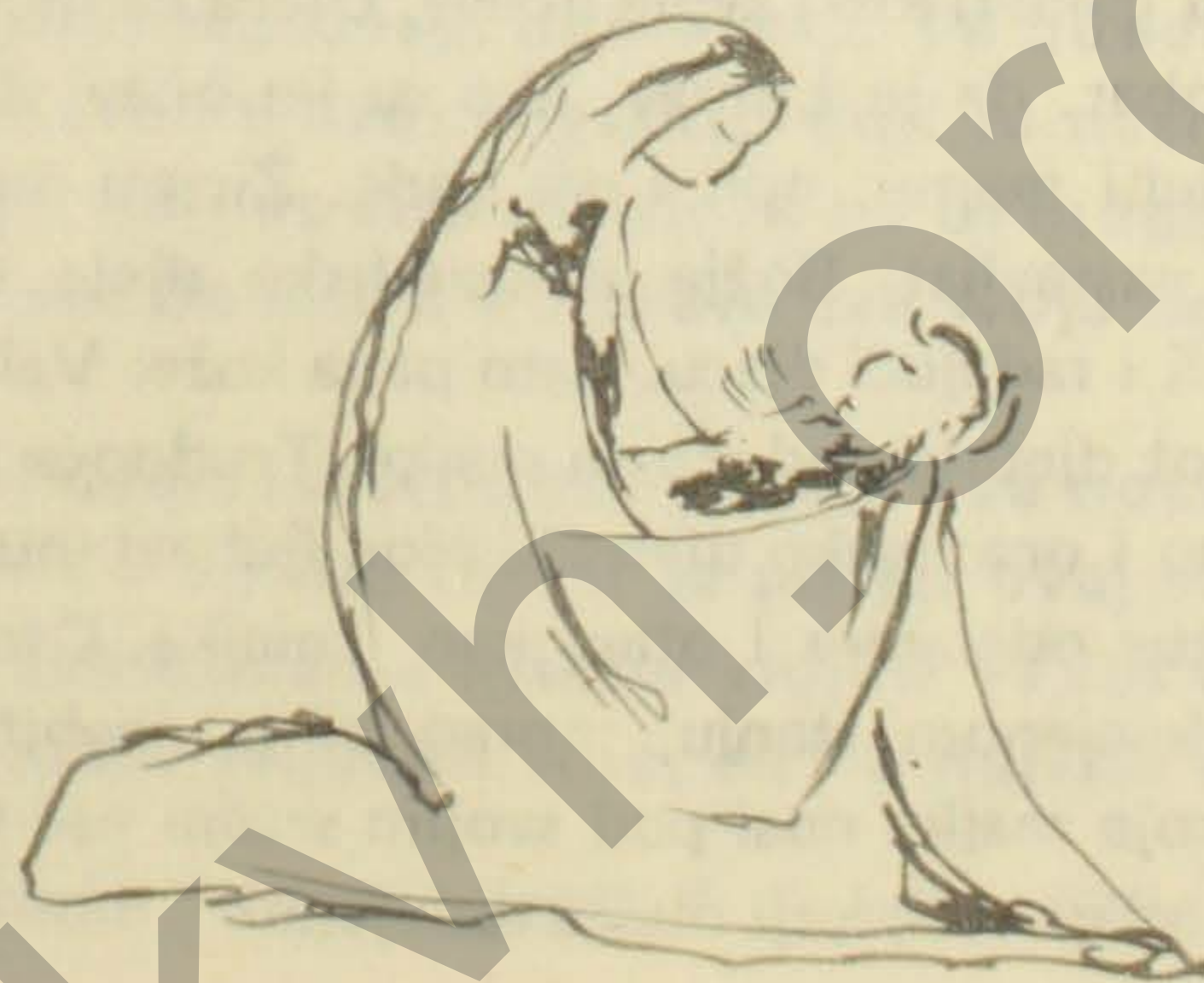
Razmišljamo... Marija je srcem prihvatila, srcem odgajala, probodenim srcem predala i sljubavlju nama dala Isusa. Što drugo znači marijanski Božić nego istom logikom i istom željom primiti Isusa, koji ipak i u naš život ulazi preko dobrote srca. Što drugo znači slaviti marijanski Božić nego veliki zadatak: predati Isusa i ovoj generaciji koja je više nego ikoja, također, gladna dobroga srca, a tko ima veće srce, veću dobrotu od Isusa "koji je za nas čovjekom postao"!?

Želimo Vam da srca imate, da Isusa srcem primite, srcem darujete, srcem prepoznajete, srcem doživite, srcem svjedočite... Vama, koji još dobrog srca imate, želimo SRETAN BOŽIĆ, da bi preko Vas i oni čije je srce davno ranjeno, davno skršeno, davno ispražnjeno — o braćo i sestre — da bi i oni od Vašega srca, kojega još imate, oživjeli i da bi i njihovo srce osjetilo da Bog preko Vas, današnjem čovjeku, želi darivati milost dobrote, jer u svijetu ne pobjeđuje nijedna sila, osim ljubavi, koja se rađa po dobroti srca.

Neka Vam Marija podari žar svoga srca za:

SRETAN MARIJANSKI BOŽIĆ !

A. K.

RAZMIŠLJANJE UZ DAN OČEVA

Divan je bunjevački običaj da, upravo u adventsko vrijeme, kad se pripremamo za rođendan Sina Božjega, dok se spremamo za Božić, da se ujedno sa zahvalnošću sjećamo i onih koji nastavljaju Božje stvaralačko djelo na zemlji, da se sjetimo svojih očeva i majki, koji su nam darovali život u ljubavi.

Na treću nedjelju Adventa slavimo dan majki – MATE – RICE, a na četvrtu nedjelju slavimo dan očeva – OCE !

Očevi dragi, Crkva Vas treba, Crkva Vas ljubi, Crkva upire svoj pogled nade u Vas!

Naš papa Ivan Pavao II. u svojoj pobudnici Obiteljska zajednica ovako je ocrtao lik muškarca, muža i oca obitelji. On kaže:

“Za muža su ljubav prema supruzi koja je postla majkom i ljubav prema djeci prirodan put koji vodi razumijevanju i ostvarivanju njegova očinstva.

Očitujući i živeći na zemlji samo Božje očinstvo muž je pozvan da osigura jedinstven razvoj svim članovima obitelji... a da bi ispunio tu zadaću potrebno je da - bude velikodušno odgovoran prema životu začetom pod majčinim srcem; potreman mu je brižljiviji odgojni napor koji treba dijeliti sa suprugom; mora raditi, ali samo onaj posao koji nikada neće razoriti obitelj, već učvrstiti jedinstvo i postojanost obitelji; mora svjedočiti svoj kršćanski život, tako da će njegov primjer djelotvornije uvoditi djecu u živo iskustvo Krista i Crkve” (Familiaris consortio, br. 25).

To su papine riječi, to su riječi Crkve, to je volja Božja za očeve.

Muž da bi bio dobar muž i dobar otac mora prije svega ljubiti svoju ženu. Muž nije pozvan da bude “harambaša” u obitelji. On je pozvan da ljubi svoju ženu. Žena koja osjeća ljubav svoga muža, lako će ostvariti onu zapovijed sv. Petra: “Žene pokoravajte se svojim muževima”, jer ljubav privlači i izaziva ljubav i povjerenje. Muževi, da vbi Vas žene voljele i poštivale, ljubite ih, imajte vremena za njih, pomazite im i u kućnim poslovima, nije to sramota... Želite li biti dobri očevi svoje djece ljubite i njih. Ljubav je najbolji način odgoja. “Vrh strogosti Vate neka ljubav bdije”.

Drugo što papa stavlja na srce očevima jest da očituju i žive na zemlji samo Božje očinstvo. O, kako velika zadaća. O očevima ovisi kakvu će sliku o Bogu Ocu dobiti njihova djeca. Oni će Boga Oca gledati kroz svoje očeve. Djeca će moći razumjeti da je Bog dobar, da je Ljubav, ako su im očevi dobri, ako ih njihov tata ljubi mamu, njih i sve ljude. Živjeti samo Božje očinstvo znači nastavljati Božje stvarateljsko djelo na zemlji svojim radom, ali i rađajući djecu. Zato papa kaže: Velikodušno se brinite za život djeteta pod srcem majke. Trudnoća nije samo stvar majke, nego i oca; svako dijete je plod ljubavi muža i žene, zato je za abortus odgovora i otac, kao i majka. Otac, dok je majka u blagoslovljenom stanju, morao bi je osobito ljubiti, tako da dijete koje majka nosi pod svojim srcem već tada osjeti da ima i oca koji ga voli, koji mu se raduje...

Otac i majka jedanko se moraju truditi za odgoj djece, kaže papa, svatko mora učiniti svoj dio.

Otac je onaj koji obično svojim radom osigurava život svojoj obitelji, on svojim radom stvara materijalno blagostanje svojoj obitelji, ali je pri tom vrlo važno da radi takav posao koji nikada neće razoriti obitelji. Doista, puno je rastavljenih brakova upravo zato jer je muž, odnosno otac samo radio, a nije imao vremena za svoju ženu i za svoju djecu. Obitelj najviše raste i napreduje onda kad u njoj vlada ljubav i radost, a toga nema ako muž nema vremena za ženu i djecu. Zato je blagoslovljen samo onaj rad koji ničim ne škodi bračnom i obiteljskom životu.

Najvažnija točka papine poruke očevima jest poticaj na svjedočanstvo kršćanskog života. Dok muž svojim radom gradi kuću za obitelj i stječe sredstva za materijalno blagostanje, dotle u isto vrijeme mora svojim uzornim kršćanskim životom svijetliti svojoj djeci i pokazivati im put vjere, uvoditi djecu djelotvorno u živo iskustvo Krista i Crkve.

Lijepo je gledati ženu i majku kako sklopljenih ruku moliti, ali je još ljepše i dirljivije promatrati muškaraca, mladića, muža i oca kako sklapa ruke na molitvu. “Očevi dragi, vodite molitvu na ognjištu svome, kršćanskim životom pridnjačite svima”. Dica vas gledaju. I mislim da je to vrlo očito - ona djeca čiji roditelji idu u crkvu, djeca čiji se roditelji ispovijedaju češće, a ne samo za Božić i Uskrs, čine to isto. Divan je muž i dobar otac onaj koji se često hrani Tijelom Kristovim, a to onda čine i njegova djeca. Ali, ako otac psuje, vjerojatno će psovati i njegova djeca. Kažu da je grčki filozof Diogen udario po ustima jednog oca kad je čuo da njegov sin psuje! Djeca promatraju svoje roditelje i od njih uče.

“Kršćanskim životom pridnjačite svima”, oživite svoju vjeru, vjeru u Boga. Recite i vi svaki dan, svaki trenutak: “Evo, Gospodine, dolazim vršiti volju Tvoju” ili recite s Gospom: “Evo sluga Tvog Gospodine, neka mi bude po Tvojoj riječi”.

Očevi! budite vjerni Bogu. Živite po Božjim zapovijedima, molite zajedno sa svojom djecom, čitajte zajedno u obitelji Sveto pismo i otkrivajte što Isus želi od vas. “Vrh strogosti vaše, nega ljubav bdije” – ljubav! to je najvažnija zadaća svakog kršćanskog oca. “A vi očevi, ne srdite svoje djece”, poručuje sv. Petar - ne srdite ih svojim grešnim životom, svojim pijanstvom, svojom psovkom...

Oni očevi koji su već dide, neka sklapaju svoje ruke na molitvu. Ako je potrebno molitvom i djelima ljubavi oplakujte grijehe mladosti svoje. Molite za djecu i unuke svoje da budu vjerni Bogu, da njihova vjera iz dana u dan raste, da budu vjerni i poslušni Božjoj Riječi, da žive onako kako ih vjera uči...

Pravo je da i djeca ožive na ovaj dan očeva i svoje poštivanje očeva. Poštuj oca svoga i majku, zapovijed je Božja, s obećanjem: da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji. “Tko štuje oca svoga doživjet će radost na svojoj djeci i naći će uslihanje u molitvi... Sinko moj zauzimaj se za svojega oca u njegovoj starosti - ne zadaji mu brige dok živi” poručuje nam mudri Sirah.

SVIM OČEVIMA ČESTITAMO OCE !

A. A.

* * * * *
* * * * *
* * * * *
* * * * *
* * * * *

T K O J E O N ?!

Opet je ovdje, poput nježne poezije
uspomena Božića.

Jelke, šarene svijeće, pahulje snijega,
jaslice, čestitke, blagdansko raspoloženje,
Misa u ponoć.

No, tko je,
tko je ON koji dotiče najdublje strune svakog srca,
i čini da u onoj noći poklekne i koljeno onog
koji inače ne poznaje njegov čar?

Tko je ono Dijete koje i danas kao nekad
zove kraljeve i pastire,
uznemirava anđele i zvijezde?

Tko je ono novorođenče, nemoćno stovrenje,
sin petanaestogodišnje djevojke,
što iz spilje zrači svojom prisutnošću u svijetu?

To si ti, ISUSE, Sine Božji!

Ako činiš toliko u tako skromnom obilježju
To zato je jer si SVE.

Ti si Sve.

A mi smo pred tobom ništa.

No, ipak, dozvoli nam,
budući da danas svi razmjenjuju darove,
da i mi Tebi nešto poklonimo:

želimo ti dati radost,
da se opet vratiš na svijet.

Ne bismo htjeli da "Božić"
bude samo sladak spomen.

Želimo da bude stvarnost: božanska stvarnost.

Znamo da si među nama,
ako smo ujedinjeni u tvoje ime.

Evo nas ovdje, dakle, sa žarom "dobre volje"
koja ti je potrebna;

priznajemo da smo braća:
muškarci, žene, djeca, zanatlije, radnici,
poslanici, bolesnici,

ljudi koji su postali netko,
kao i oni koji nisu ništa...

Pred Tvoje noge polažemo sve ono što je naše,
naše slabosti i nesavršenosti –

da bi posatili na prijestolje srca
BRATSKU LJUBAV,

jet to je ono što želiš i zbog čega si došao među nas.

Tu smo, ujedinjeni...

A Ti?

Ti si Bog istine i pravde, ne samo ljubavi,
i držiš obećanja.

Dođi među nas, ostani sa nama.

Jednom te "tvoji" nisu primili.

Mi bismo to željeli popraviti koliko je moguće.

Živimo samo da bismo te prihvatili,

da bi uvijek bio među nama,

da ne bismo živjeli mi, nego Ti u nama,

kako bismo na zemlji izgradili novi svijet ...

C. L.

(U Riječ Života, prosinac 1987., str. 2 - 3.)

Aleksa Kokić:

OČEKIVANJE ISUSA NA SELU

Dođi nam, Isuse, ove radosne božićne noći
među nas priproste ljude, koji živimo sami
daleko od svake graje. I kod nas Ti ćeš moći
ostati sve do zore, dok su kuće u tami.

Sve smo spremili lijepo, uredili sobu samo za Te,
srce je naše Tebi najljepše pjesmice splelo
i ne treba, Isuse, nama nikakve druge plate,
nego da i dalje čuvaš maleno naše selo.

Ove božićne noći zaboravi sve naše zloće
za koje često nas savjest tako peče i boli,
radosne božićne noći svaki sad od nas hoće,
da Tebe beskrajno voli.

Božićne ove noći svaki hoće da kaže
radost i hvalu na svemu činio nama što si,
kako nas riječi Tvoje krijepe, dižu i snaže
i kako ljubav Tvoja grije nas, hrabri i nosi.

Ne čudi se, Isuse, nama, ako Te budemno mnogo
zadržavali u svome stanu: boli su naši sve veći
i niko od nas više snosit ih ne bi mogo,
da Tebi ne može ko bratu sve svoje nevolje reći.

Dođi nam, Isuse, dođi, vesele ove noći,
svaki Te od nas žarko za posjet ovaj moli,
u našim kućama niskim vidjeti Ti ćeš moći
priprosto seljačko srce, da Te najviše voli.

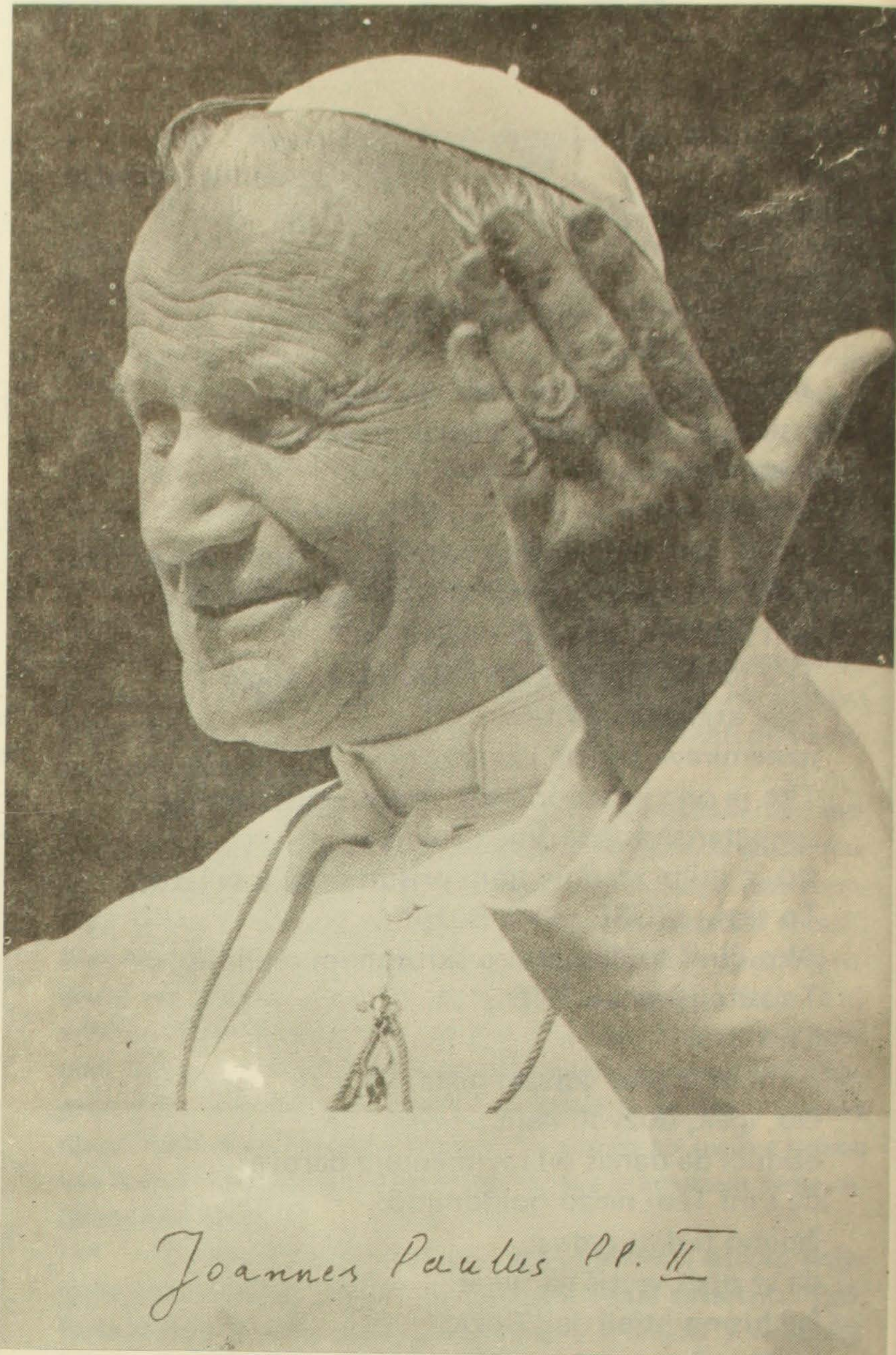
(Iz zbirke "Klasovi pjevaju", Zagreb, 1936., str. 10.)

S PAPOM IVANOM PAVLOM II.

I tko zna po koji puta papa Ivan Pavao II. iznenadio je sve one prognozere, koji su naviještali neuspjeh njegova drugog apostolskog putovanja u Sjedinjene Američke Države. Uistinu bilo je to jedno od najtežih Papinih putovanja, jer je oporba (jedna rušilačka struja u Katoličkoj crkvi, rođena u postkoncilskom vremenu, koja pod izlikom prilagođavanja Crkve suvremenom svijetu i njegovim potrebama, žestoko se obara na baštinjene vrijednosti i nastoji ih i teoretski i u praktičnom životu, ako ne potpuno ukloniti, ono barem umanjiti njihovo značenje) učinila sve da kroz tisak i ostala sredstva društvenog komuniciranja, stvori jedno ozračje u kojem bi i samom sv. Ocu bilo teško javno osuditi njihova kriva shvaćanja, koja Crkva nikako ne može prihvatiti. Bila su to pitanja odnosa Rimskog biskupa prema krajevnim Crkvama, pitanje svećeništva žena, te pitanje teških moralnih problema, kao što su pitanje abortusa, predbračnih odnosa, ozakonjenja homoseksualnosti, pitanja kontracepcije, eutanazije i slična pitanja. Ozračje se do te mjere ugrijalo da su spomenuta pitanja iznijeli i sami američki biskupi u svom susretu sa Papom, što je Papi dalo izvrsnu priliku da američkim biskupima i po njima cijeloj Crkvi, rekne ispravnu i mjerodavnu riječ gledom na ta pitanja. O odnosu Rima i krajevnih Crkava, Papa je rekao da je upravo rimski biskup onaj koji mora čuvati identitet krajevnih Crkava, da se sačuva potrebna raznolikost, ali da i u toj raznolikosti treba voditi brigu da ona ne bi bila na štetu jedinstva.

O svećeništvu žena rekao je jasno da o tom ne može biti ni govora, jer Isus Krist u tu službu nije pozvao žene, iako je za to imao najidealniju kandidatkinju - svoju Majku. Gledom na moralna zastranjenja na području odnosa čovjeka prema životu i prema spolnosti, Papa je iznio jasnu nauku Crkve i pozvao biskupe da se nikada ne boje pravu stvar nazvati pravim imenom i da se ne boje ako se svijetu i svijetom zaraženim vjernicima, njihova nauka ne bude svidjela i ako joj se budu suprostavljali.

To što je američkim biskupima savjetovao, to je sam primjerom pokazao. U svojim javnim nastupima bio je kristalno evanđeoski jasan i onda kada je trebalo reći tvrdi "ne". Po reakcijama slušateljstva vidjelo se da su ga razumjeli i prihvaćali. Javnim protestima oporbe (kontestacije!) Papa je odgovarao savršenim mirom i ignoriranjem. Krajnje je bio pažljiv prema svim suvremenim problemima Amerike, kao što je nova bolest "sida" (aids), primio je skupinu oboljelih od te bolesti; jednoga je dječaka zagrlio i pomilovao; posebno je zagrlio mladića koji je bez ruku, vjerojatno radi posljedica kontraceptivnih sredstava, koje je uzimala njegova majka i koji je Papi svirao na električnoj gitari nogama.

Osobito je bio ganutljiv Papin susret sa Indijancima, kako američkim, tako i sa onima kanadskima, kojima je obećao da će ih prvom zgodom posjetiti, budući da mu to nije uspjelo kod zadnjeg posjeta Kanadi (1984), radi silnog nevremena koje je tada vladalo u području u kojem oni žive. Eto još jedne Papine velike pobjede u boju za kraljevstvo Božje.

SINODA O ZVANJU I POSLANJU VJERNIKA U CRKVI

20 godina po završetku II. Vatikanskog koncila, Crkva je osjetila da je došao čas da se pozabavi pitanjem zvanja i poslanja najširih slojeva vjernika, koje nespretno nazivamo katoličkim lajcima za razliku od klera, t. j. svećenstva i redovništva, iako i ovi po svetom krštenju spadaju u ovu kategoriju vjernika. Mnogi su na Sinodi nastojali da se umjesto imena "laik" upotrebljava jednostavno ime "vjernik". Na ovim sinodalnim susretima Crkve jasno se vidi kako Duh Sveti vodi Crkvu i kako se Crkva na ovim Sinodama doživljava kao živi organizam u kojem osim ljudskih elemenata djeluju i Božji elementi.

Svijet, t. j. - da se izrazimo svetopisamski - skup Bogu neprijateljskih sila, pokušava smesti Crkvu u njenom evangeoskom hodu za Isusom. Da li to čini radi toga što pravo ne razumije Evanđelja ili čak iz zlobnih pobuda da Crkvu duhovno razvodni i time učini manje plodnom, ali je činjenica da se prije svake Sinode svjetska javnost brine da se Crkva pozabavi stvarnim problemima, koje joj svijet želi nametnuti kao probleme. Ponekad se to shvaćanje zna ubaciti i u same crkvene krugove i onda se o tim problemima raspravlja kao o problemima od životnog značenja, o kojima kao da ovisi budućnost svijeta. Međutim Sinode, kada uzmu takav jedan predmet u svoje razmatranje, ti predmeti dobivaju sasvim drugo svjetlo i naglasak.

Pred ovu Sinodu bilo je veoma raspravljano pitanje svećeništva žena i uopće žensko pitanje. Sinoda mu je dala pravo mjesto i pokazala da je to jedno periferno pitanje podgrijavano od određenih grupa, ali je Sinoda vidjela da žena stvarno, kao žena, još nije dovoljno vrednovana u evangelizaciji svijeta i nadamo se da će Papa koji će izdati dokumenat o ovoj Sinodi i tom problemu posvetiti potreban prostor.

Sinoda je posebno vrednovala tipično vjerničko svjedočenje usred svijeta t. j. u sredini u kojoj rade i žive, na području: diplomacije, politike, tiska, ekonomije, sindikata, svijeta znanosti, kulture, zdravstva, odgoja... ne želeći pri tom stvarati od njih neke "male" klerike ili "poluklerike". Dakle, vjernički apostolat se uopće ne mjeri po tom koliko je dotični vjernik bliže oltaru i koliko je uključen u liturgijske funkcije Crkve, kao što se to često površno misli i zahtijeva. Poslanje vjernika je evangelizacija svijeta, a ne njihova klerikalizacija, što nipošto ne isključuje njihovo sudjelovanje u liturgiji u onoj mjeri u kojoj to njihovo krsno i potvrđeničko dostojanstvo zahtijevaju i propisi crkvenog Zakonika određuju. Iz ovoga će kao nužna posljedica slijediti da će i u crkvenoj organizaciji vjernici morati preuzeti neke službe koje su dosada bile u rukama klera, normalno, onda kada za to budu osposobljeni; misli se na prvom mjestu na pastoralna vijeća i druge slične ustanove u životu župe, biskupije, te Crkve na planu cijeloga naroda ili države.

Jedna tema kao da je ostala nedorečena ili barem nedorađena. To je pitanje duhovnosti vjernika, to jest takve duhovnosti koja će biti primjerena vjernicima u svijetu, jer je naša dosadnja duhovnost bila uglavnom redovničke provenijencije,

pa kada se radi i o duhovnosti biskupijskog svećenstva. Nadati se, da će Duh Božji nadahnuti našega papu Ivana Pavla II. da u svom sinodalnom dokumentu progovori i o toj temi.

POVIJESNI EKUMENSKI SUSRET U VATIKANU

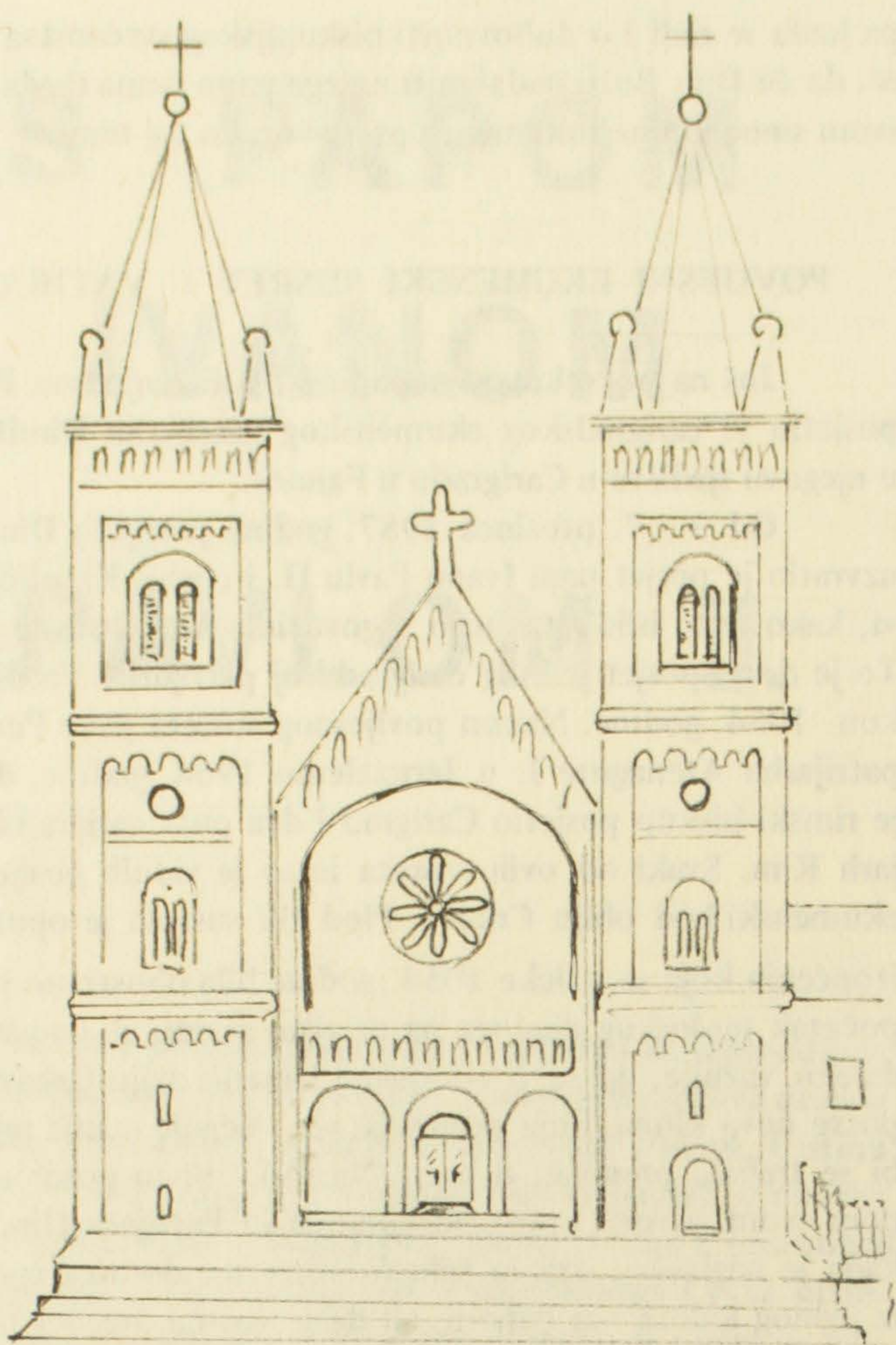
Još na početku svoga papinskog služenja Ivan Pavao II. posjetio je carigradskog ekumenskog patrijarha Dimitrija I. u njegovu sjedištu u Carigradu u Fanaru.

Od 3 - 7. prosinca 1987. godine patrijarh Dimitrije I. uzvratilo je posjet papi Ivanu Pavlu II. i cijeloj Katoličkoj crkvi, kako je to bilo istaknuto u govorima prigodom te posjete. To je drugi posjet jednog carigradskog patrijarha Vatikanu nakon 1054. godine. Nakon povijesnog susreta pape Pavla VI. i patrijarha Atenagore I. u Jeruzalemu 1964. godine, dva puta je rimski biskup posjetio Carigrad i dva puta carigradski patrijarh Rim. Svaki od ovih susreta imao je vidnih posljedica na ekumenski hod obiju Crkava. Plod tih susreta je opoziv onih izopćenja koja su daleke 1054. godine bila obostrano izrečena, početak teološkog dijaloga na najvišoj razini, ali ono što je još daleko važnije, da se u odnosima između dviju Crkava stvara posve nova klima, koja se negdje više, negdje manje prenosi ili bi se trebala prenositi u bazu. Na tu je misao posebno u jednom svom govoru upozorio ekumenski Patrijarh Dimitrije I., kada je naglasio i izrazio žalost da još nije došao čas da "pije iz jednog kaleža" sa Papom, ali da je veoma dragocjeno da su zajedno, jer da se time ostvaruje Isusova prisutnost među njima, prema obećanju: gdje su dvojica ili trojica u Njegovo ime sabrani, tu je On među njima!

Mislim da je ova stvarnost za ekumenski hod od presudne važnosti, kako za one koji misle da je rad za jedinstvo stvar teološke nagodbe i stvar jednog sporazuma, ali isto tako i za one koji u uspjeh ekumenizma ne vjeruju, jer i jedni i drugi moraju postati svjesni da je upravo Krist, prisutni u svojoj Crkvi, onaj koji će djelo jedinstva ostvariti, u vrijeme kada On bude htio i na način na koji on bude htio. Naš doprinos je da u ljubavi činimo korake, da se približavamo jedni drugima sa tom dušom, da Njega - Isusa uprisutnimo, onda će i naša nastojanja dobiti jedan sasvim novi smisao. Dakle, dijalogu u istini mora prethoditi dijalog u ljubavi, jer se u Istinu ulazi samo po Ljubavi.

Cijeli boravak ekumenskog patrijarha i svi susreti, bilo oni javni ili oni privatni obilježeni su tim nastojanjem. Posjeti rimskim bazilikama, grobovima apostola i mučenika, susreti sa sv. Ocem i sa cijelom rimskom kurijom, a posebno liturgijska slavlja u bazilici sv. Marije i sv. Petra, upravo su opečaćeni tim nastojanjem sa obje strane, od riječi do gesta, a još više i u srcima tih dvaju Božjih muževa. Kada vlada ozračje ljubavi, tada se može reći i sva istina, a da ona nikoga ne povrijedi, kako je to bilo vidljivo i u ovom susretu. Evo novog putokaza i ohrabrenja svima nama, da makar sa naporom nastavimo put ekumenskog dijaloga.

ZAVRŠNA SVEČANOST
u proslavi jubileja 300. obljetnice
obnovljenog crkvenog života
među Hrvatima u Bačkoj

U subotu, 3. X 1987. u 16 sati
u franjevačkoj crkvi u Subotici

SVEČANA AKADEMIJA

1. Recital:

“300 godina s franjevcima pod Marijinom zaštitom”

2. dr Ante Sekulić:

“Franjevačka prisutnost u Subotici” (predavanje)

U nedjelju, 4. X 1987. u 17, 30 sati
u franjevačkoj crkvi u Subotici

1. OTKRIVANJE SPOMEN PLOČE

2. BISKUPSKA SV. MISA
(biskupa M. Zvekanovića)

ZAVRŠNA SVEČANOST

U kolovozu 1986. god. proslavili smo nizom priredaba veliki jubilej 300. obljetnice doseljenja veće grupe Bunjevaca i Šokaca u Bačku, a s tim je povezana obnova crkvenog života među Hrvatima u ovim krajevima.

Ta je seoba bila pod vodstvom franjevaca, a kasnije tokom stoljeća duhovni i kulturni život Hrvata u Bačkoj neraskidivo je vezan za rad franjevaca koji su iz svojih samostana u Baču, Baji, Somboru i Subotici vršili duhovnu pastvu i kulturnu misiju među našim narodom.

Zato je odlučeno da završna svečanost u proslavi tog jubileja bude u franjevačkoj crkvi u Subotici, a povodom 300. obljetnice kada su franjevci u Subotici 1. listopada 1687. god. počeli voditi Maticu krštenih i tako započeli organiziran crkveni život, koji više nikada nije prekinut.

Završna svečanost u subotičkoj franjevačkoj crkvi bila je dva dana, 3. i 4. listopada 1987. god.

U subotu, 3. listopada bila je svečana akademija. Na programu je bio recital koji je sastavila Vita Grunčić.

U recitalu je istaknuta povijesna povezanost franjevaca i našeg naroda u Bačkoj. Ovo je jubilej subotičkog franjevačkog samostana i zato je istaknuta njegova zasluga u duhovnom životu ove sredine. Franjevačka “stara crkva” postala je duhovno središte i u njoj je puk obavljao razne pobožnosti. Tokom desetljeća postojale su razne bratovštine i Treći red sv. Franje koji okuplja svoje članove sve do naših dana.

Izvođači recitala

Na programu akademije bilo je i predavanje “Tri stoljeća povijesti subotičkih franjevaca”, a održao ga je dr Ante Sekulić.

On je na početku izrazio radost što može govoriti u crkvi, u kojoj je mnogo puta prisustvovao raznim pobožnostima.

U svom predavanju predavač se najviše služio ljetopisnim knjigama subotičkog franjevačkog samostana.

Možemo navesti neke podatke iz povijesti subotičkog franjevačkog samostana i crkve.

Poslije oslobođenja Bačke od Turaka 1688. god. u Subotici u tvrđavi je prvi stanovao subotički kapetan Luka Sučić i ostali graničarski časnici.

U prizemlju tvrđave uređena je kapelica, a u gornjem dijelu bila je sobica za franjevca koji je vodio duhovnu brigu o stanovnicima Subotice i okolice.

1. listopada 1687. god. fra Bariša Benjović upisao je prve podatke o kršćenicima.

Pored tvrđave sagrađena je zgrada za franjevce i 1717. god. provincijal ju je proglasio redovničkom kućom (rezidencijom), a prvi poglavar (praeses) bio je o. Jerko Guganović Ludoški.

Preuređenje subotičke tvrđave u crkvu počelo je 1. srpnja 1730. god. a posveta crkve bila je 15. travnja 1736. god. Posvetu je obavio Gabrijel Patačić, kaločki nadbiskup.

Franjevci su vodili subotičku župu sve do 1. listopada 1773. god. kada su je predali svjetovnim svećenicima. Te godine je u Subotici počela gradnja nove župne crkve sv. Terezije.

Radovi za proširenje subotičke franjevačke crkve počeli su 17. lipnja 1907. god. Crkva je proširena i dobila je sadašnji oblik, a dograđen je i drugi toranj.

Svečanu posvetu crkve obavio je kalački nadbiskup dr Julije Varossy u nedjelju 3. listopada 1909. god.

Premda je crkva obnovljena, narod ju je i dalje zvao "stara crkva".

m m m m m m m m m m m m m m m m

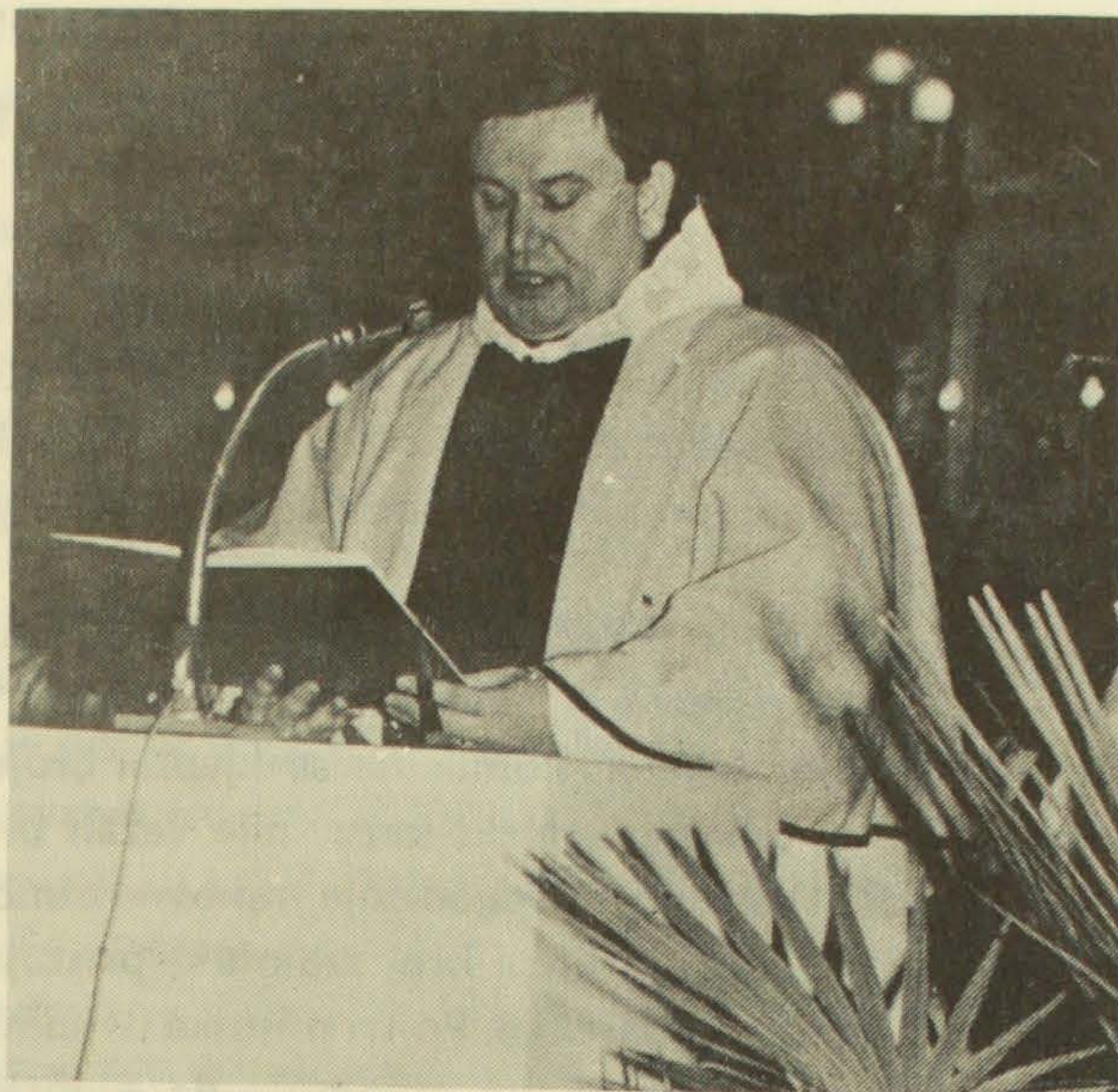
Drugi dio završne svečanosti bio je u nedjelju 4. listopada 1987. u 17, 30 sati. Bila je sv. Misa zahvalnica koju je prikazao biskup Matija Zvekanović. Za vrijeme sv. Mise propovijed je održao franjevački provincijal o. Rajko Gelemanović.

Prije sv. Misa biskup M. Zvekanović otkrio je spomen ploču na ulaznom hodniku u samostan kao spomen na ovaj jubilej.

Oba dana pjevao je subotički katedralni zbor "Albe Vidaković" pod ravnanjem s. Mirjam Pandžić.

Tako je ovom svečanošću u subotičkoj franjevačkoj crkvi završena proslava jubileja 300. obljetnice doseljenja i obnove crkvenog života među Hrvatima u Bačkoj.

Al – Be

o. provincijal Rajko Gelemanović

o. gvardijan Andrija Matić

Radosna Gospa

predavač dr Ante Sekulić

DUHOVNA OBNOVA U ČAST BEZGREŠNOG SRCA MARIJINA

Po 136. put u svojoj slavnoj povijesti okupila je subotička katedrala svete Terezije Marijine štovatelj. Ovo je 136. duhovna obnova u čast Bezgrešnog Srca Marijina u Subotici, koja se od 1851. godine neprekinuto ponavlja iz godine u godinu.

Dok je prošle godine izgledalo da tradicionalna pobožnost jenjava, da vapi za zamjenom, ove godine je pobožnost izgledala pomladena i obnovljena. Pomladila se lijepim brojem mladih, a obnovila se i borjem. Neki kažu, nije važan broj, već je važna kakvoća. O kakvoći ovogodišnje duhovne obnove govori činjenica, da je izuzetno lijepi broj sudionika pristupao sakramentima pomirenja i euharistije. Po tri misnika danomice su pričesćivala, a gosti propovjednici primjetiše da subotički vjernici pobožno pristupaju svetoj Pričesti! Primjetli su nam gosti također, da u subotičkim vjericima ima marijanskoga žara.

PROPOVJEDNICI

Na prvi dan duhovne obnove govorio je franjevac o. Luka Livaja, gvardijan iz Sinja. Pozvali smo upravitelja svetišta Gospe Sinjske zato, što se ove godine proslavila 300. obljetnica doseljenja čudotvorne Gospe Sinjske iz Rame u Sinj. Pozvali smo ga, da ne zaboravimo obećanje našega svećenika Alekse Kokića, koji je napisao pjesmu "Jedino Tebe nećemo ostaviti!" Poznato je, da među doseljenicima u Bačku prije tri stoljeća susrećemo i stanovnike Sinjske krajine. Tri je večeri naš gost iz Sinja propovijedao Subotičanima i svaku se večer sve više oduševljavao našim pukom. Zadivila ga ljepota grada, Palića. Pohodio je i Bunarić i s divljenjem slušao o pobožnosti i veličini toga svetišta. O. Luka Livaja otputovao je iz našega grada sretan što se s nama upoznao, pogotovo, što je pohodio i par naših obitelji. Tako, Sinjsku Gospu nećemo zaboraviti i zbog Aleksinog obećanja, i zbog zanosnih propovijedi o. Luke, a i zbog sličice Gospe Sinjske, koju su vjernici ponijeli kući.

Drugi nam je propovjednik bio bistrički župnik i upravitelj narodnog svetišta Majke Božje Bistričke, Msgr. Lovro Cindori. Tri večeri je bio s nama, a svaku večer se množio broj puka. Mnogi ga Subotičani već poznaju, a ovoga puta je zaželio da pohodi i bolesnike. Zajedno sa župnikom pohodio je nekoliko bolesnika, da ih preporuča Marijinoj zaštiti. Svakome je predao simbolični dar.

Posljednje tri večeri nastupio je mladi remetski prior, karmelićanin o. Zdenko Križić. Govorio je u subotu, nedjelju i ponedjeljak. Posljednjega govornika je zanimalo mnoštvo. Katedrala se lijepo napunila narodom, a njegove su riječi padale na lijepo pripravljeno tlo. O. Zdenko je iznenađen Suboticom. U katedrali se pjeva lijepo, ali ne samo lijepo — nego s oduševljenjem. Bilo mu je toliko lijepo da je htio ovdje proslaviti i svetkovinu Bezgrešne. Otac Zdenko je došao u Suboticu zato, što remetsko svetište Majke Božje slavi 700. obljetnicu svoga nastanka.

Sinjska Gospa

Sva su tri propovjednika govorila o enciklici pape Ivana Pavla II. : Otkupiteljeva Majka. Govorili su tako da su zaokupili pozornost subotičkih vjernika.

Mladi su vjernici revno predmolili krunicu svaki dan prije sv. Mise. Molili su i roditelji i redovnice. Svaka je skupina vjernika došla na red.

KARDINAL FRANJO KUHARIĆ U KATEDRALI

Vrhunac pobožnosti i duhovne obnove bio je utorak, 8. prosinca, na svetkovinu Bezgrešnog začeca blažene Djevice Marije. Bačku je pokrio prvi snijeg. Radi snijega i radi nezgode na putu, zagrebački nadbiskup, kardinal Franjo Kuharić nije stigao na vrijeme da predsjedava svečanoj koncelebraciji u katedrali - bazilici. Sveta Misa je započela s velikim zakašnjenjem. Narod je, međutim, strpljivo čekao. Molilo se i pjevalo. Svetu Misu je predvodio subotički biskup Matija Zvekanović. On je predvodio i posvetu Bezgrešnom Srcu Marijinu.

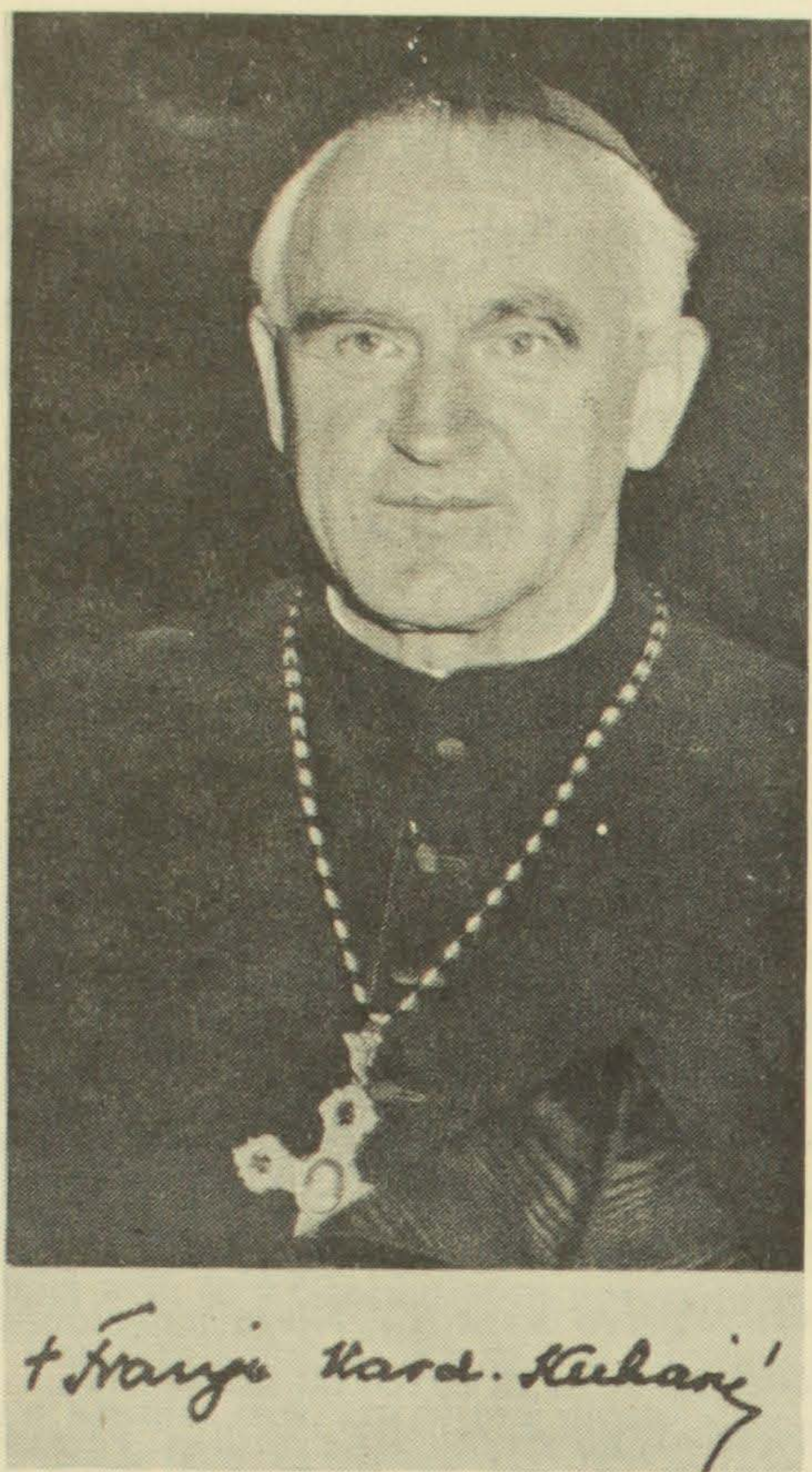
Strpljivo očekivani gost stigao je na koncu svete Mise. Ispričao se zbog svoga zakašnjenja. Prigodni dar su mu predali župljani župe sv. Roka, a cvijeće par mladih u bunjevačkoj narodnoj nošnji iz katedralne župe.

Kardinal je narodu uputio najljepše riječi o Gospi, o kršćaninu i čovjeku današnjice! Šteta, što nam nije mogao izreći svoju propovijed u cijelosti! Ipak, donosimo u cijelosti i taj njegov kratki govor.

Ljepoti duhovne obnove uvelike je pridonio Katedralni zbor "Albe Vidaković" sa sestrom Mirjam Pandžić.

Tako je u Subotici obilježena Marijina godina jednom uhodanom, tradicionalnom, ali brojem, duhom i zanosom obnovljenom pobožnošću.

GOVOR KARDINALA FRANJE KUHARIĆA
U SUBOTIČKOJ KATEDRALI - BAZILICI
8. prosinca 1987. godine

Hvaljen Isus i Marija!

Draga braćo svećenici, oče Biskupe, dragi vjernici,
dragi mladići i djevojke!

Najprije Vas srdačno pozdravljam moleći da mi oprostite za moje zakašnjenje koje je uslijedilo zbog objektivnih zapreka na putu.

Premda sam želio na blagdan Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije slaviti s Vama Euharistiju, ipak sam smatrao svojom dužnošću da u zagrebačkoj katedrali Blažene Djevice Marije danas, u godini Blažene Djevice Marije, slavim tamo sv. Misu. Mislio sam da ću moći stići i ovamo, ali velim, zbog objektivnih zapreka, zakasnio sam. Ipak, Vi ste slavili sv. Misu predvođeni sa svojim ocem Biskupom i braćom svećenicima. A ja bih želio samo od srca čestitati Vam blagdan Bezgrešnog začeca Bl. Dj. Marije.

Otajstvo Bezgrešnog začeca, otajstvo je one punine milosti kojom je Bog u početku postojanja Bl. Dj. Mariju posvetio da bude majka Spasitelja našega Isusa Krista, Majka vječne Riječi Božje.

U 1. čitanju ste čuli onaj prvi pad u grijeh koji se dogodio na početku čovjekove povijesti, kojim je čovjek zanijekao svoju poslušnost Bogu svome Stvoritelju, a onda ste u Evanđelju čuli jedan drugi razgovor i riječi Blaženoj Djevici Mariji od arkandela Gabrijela. Nebo u svojoj ljubavi ponovno progovara

Zemlji a u ime svakog od nas Bezgrešna Djevica Marija prihvatila je Spasitelja, prihvatila je samoga Boga da bude naš Otkupitelj i zato smo mi s njom povezani u toj vjeri i ljubavi i ona je s nama povezana u toj milosti, ljubavi i vjeri. Bezgrešno začeca Bl. Dj. Marije - taj novi početak - u našem svetištu na Trškom vrhu, ispod slike Majke Božje, ovako je označen: "Mundi melioris origo - Početak boljega svijeta". Grijeh je svalio nesreću na čovjeka i čovječanstvo i na našu povijest. Grijeh je zamračio narode kako bi rekao prorok Izaija. Tama je prekrila narode, a dolazak Bl. Dj. Marije na svijet - koja je od prvog svog trenutka u krilu svoje majke Ane bila posvećena milošću - početak je boljeg svijeta, jer po Njoj dolazi Spasitelj koji će unijeti kraljevstvo Božje u dušu čovjeka, a po duši čovjeka u društvo, u povijest, u svijet. Stoga, koliko se više mijenja čovjek, toliko se više mijenja i društvo. I tako nam Presveta Djevica već najavljuje tu božansku antropologiju - što Bog misli o čovjeku, što Bog želi od čovjeka - i tako se Bog približava čovjeku, da ga izvede iz ropstva, iz okova grijeha i da ga učini slobodnim sinom Božjim, slobodnom kćeri Božjom. Stoga smo u jednom pouzdanju s Marijom. Ona je jedina neodjeljivo povezana s Kristom i Crkvom i zato je njezin blagdan i ovaj blagdan, čudesna poruka svakome od nas.

Braćo i sestre! Samo još jedna misao. Kada smo mi ispunjeni milošću? Kada smo mi posvećeni i zagrljeni i zamilovani u ljubljenu - kako kaže sv. Pavao Efežanima i kad su naši putevi sveti?! Bl. Dj. Marija je u početku svoga postojanja zagrljena, zamilovana u Ljubljenu, jer je u početku već posvećena, a mi smo posvećeni u času svoga krštenja. Tada smo i mi dostojni njegove milosti, tada je u nama zasjala svjetlost Božje svetosti i Božje ljubavi.

Tko je taj novi čovjek, braćo i sestre? – Taj novi čovjek ostvaruje Božji svijet i to je poziv svakog od nas. Svaki od nas je pozvan: i biskup, svećenik, redovnik i redovnica i svaki krštenik: i dijete i mladić i djevojka i svaki kršćanin je pozvan da mijenja svijet. Noseći u samome sebi Boga i susrećući Boga u svojim bližnjima mijenjamo svijet.

Krize su duboke. Život je težak. To je dokaz da se mora graditi život na pravom temelju, a pravi temelj jest Istina. Istina kojom je Bog otkrio čovjeku da je stvoren da bude slika i prilika Božja, da je stvoren da bude sin Božji, da je stvoren da bude kći Božja. I zato je Bog postao čovjekom, rođen od Djevice da bi nam omogućio novi početak, novi život, novi svijet i konačno vječno otkupljenje.

Neka nam Prečista Djevica Marija, kojoj svakog od Vas osobno povjeravam, svima pomogne, jer Ona je svakome Majka. Imate rođenu majku, a imate i majku svoje duše, Majku svoga spasenja, pa zato svakog od Vas od najmlađih do najstarijih povjeravam njezinoj ljubavi i brizi i zaštiti. Ona je Božji put do nas. A Bog je htio k nama doći po Mariji i zato i mi dolazimo Isusu Kristu, svome Spasitelju s Marijom, njegovom i našom Majkom. Zato Vaše obitelji povjeravam Njezinoj zaštiti. Ovu biskupiju, svaku župu, svakog čovjeka. Neka Ona bude Majka ovom vremenu, neka Vam bude putokaz, da svaki čovjek nađe Spasitelja, da bude spašen i oslobođen.

Eto, draga braćo i sestre, tu sam Majku želio moliti danas s Vama u ovoj božanskoj Euharistiji, ali je molim sada srcem i zajedno s ocem Vašim biskupom podijelit ću Vam svoj blagoslov. Amen.

Majka Božja Bistrička

KARDINAL F. KUHARIĆ S REDOVNICAMA PROSLAVIO BLAGDAN SV. PETRA FOURIERA

Družba Sestara "Naše Gospe" u Subotici svečano je proslavila blagdan svoga osnivača sv. Petra Furiera, 9. prosinca o. g. u domu "Josephinum".

Budući da se toga dana u Subotici nalazio naš dragi gost kardinal Franjo Kuharić, sestre su imale posebnu sreću da im sam Uzoriti, u koncelebraciji sa biskupom Zvekanovićem i direktorom Josephinuma, preč. g. Blaškom Dekanjom, predvođi svečano Euharistijsko slavlje. Pridružile su nam se i Bačke sestre "Naše Gospe", tako da je bio na okupu lijepi broj sestara.

Pod Misom je Kardinal održao prigodnu propovijed. Evo samo nekoliko misli iz njegove lijepe propovijedi.

"Nema nijednog sveca koji bi bio jednak drugom svecu. Svaki je svetac Božji, original – original Božje ljubavi i Božjeg stvaranja. Svakog sveca je Bog smjestio u određenu sredinu, s određenom nakanom, za određene potrebe Crkve. Tako je i sv. Petar Fourier, Božji original koji se našao u svom vremenu s potrebom istine, ljubavi i svetosti. On je imao dušu Pavlovu i htio je obraniti otajstvo Kristovo, Njega navješćivati, opominjući svakog čovjeka da bi ga doveo do savršenstva.

Duh Sveti odgaja svece. Neke misli sv. Petra F. otkrivaju njegovu dušu: "Bog je dobar. On je samo dobar". On zna da sve dolazi od Boga. I što god ima dobrote u bilo kojem ljudskom srcu, ta dobrota ima izvor u nedokučivoj i neizmjernej dobroti Božjoj. Ništa na ovom svijetu nije sigurno, osim Boga ljubiti, Njemu se podrediti i biti savršeno poslušan i u Njega se pouzdati. Tu je ta logika, logika Božje riječi, Božje istine i logika ljubavi.

U čemu je tragedija povijesti? U čemu je tragedija ljudske sudbine? U tome što šire besmisao živjeti rastavljeni od Boga, živjeti u grijehu - to je besmislena egzistencija, jer je naš smisao samo Bog. Čovjek je tako velik da samo Bog može biti njegov smisao.

II. Vatikanski Koncil želi da se sve redovničke zajednice vrte na izvore. Da uđu u tu tajnu ljubavi iz koje su nikle. I svaki Osnivač bilo koje Kongregacije bio je na poseban način zahvaćen snagom Duha Svetoga...

Sestre, nama sv. Misa ne smije postati uobičajeni događaj, neka pobožnost, nešto što smo navikli, nešto što nam postaje rutinski... jer baš u Sv. Misi je upravo zbijena sva čudesnost Božjih darova, Božje ljubavi. Tu je koncentrirana sva ta neizmjerne darežljivost Božja prema čovjeku. Tu je Isus Krist uprisutnio sebe s Križem. Tu se sakrio da bi nas prikazao Ocu. Tu je središte Crkve, snaga Duha! Novo osvježenje za svakodnevnu borbu i žrtve. Sv. Misa je središte svakog dana. Doći sa Mise u staračke domove, djeci u katehizaciju, u kuhinju, bilo kojoj dužnosti... Tu je bila tajna svetosti i današnjeg sveca sv. Petra Fouriera. Lijepo je rekao sv. Petar: "Redovnički život je jedna vrsta neba, gdje se smiju činiti samo sveta djela".

... Sveci su knjiga koju treba čitati. Svaka od Vas može ostvariti svoju osobnu svetost. Ja bih Vam savjetovao - budite radosni, radosni zbog vjere. Današnji svijet nije radostan, jer je

bez Boga. Kada danas ulicom prolazi duhovna osoba, t. j. redovnica - prolazi Božji znak. Mi svjedočimo da je Bog dobar da je Bog ljubav.

Ovo je moja čestitka za Vašu svetkovinu. Bog Vas čuvao i sačuvao da rastete, da ne klonete i da budete svjetlo svijeta. Amen!

MARIJINA GODINA U NAŠOJ KATEDRALI

SUSRET KRUNIČARA

U posljednju nedjelju mjeseca listopada, navečer u 17, 30 sati okupili su se kruničari grada Subotice u našoj katedrali na susret kruničara.

Uzme li se u obzir da župne knjige župe sv. Terezije bilježe svega 795 članova Žive krunice, može se reći, da je na susretu kruničara u katedrali bilo puno svijeta. Susret je započeo uobičajenom listopadaskom pobožnošću. Tu večer okupilo se par stotina vjernika. To su vjernici koji vole Gospinu krunicu. To su vjernici koji se s Gospodinom upoznaju razmišljajući o otajstvima Gospine krunice. To su oni vjernici, koji zacijelo mogu reći o krunici isto, što Sveto pismo kaže za Mudrost: "Zajedno s njom dodoše mi sva dobra!" Nije krunica vrijednost i snaga samo za vjernike. Jedan je mladi biolog izjavio, gledajući svoju 85 - godišnju punicu kako redovito moli krunicu, "vjerujem, da naša bakica svu svoju snagu, sav svoj životni optimizam, pa i svoju radinost hrani svojom krunicom!" To je izjavio čovjek, koji tvrdi da je ateist.

Nakon obavljene listopadske pobožnosti slijedila je sv. Misa. Propovijedao je katedralni župnik. Istakao je kako se toga dana slavi i Papin dan, te je naglasio da je Papino geslo "TOTUS TUUS" putokaz i za suvremene katolike. Kao što sveti Otac želi biti sav Marijin, tako se i suvremeni vjernik mora odlikovati štovanjem Gospinim. Iznio je u propovijedi i podatak, koji nije u skladu s nakanama i marijanskim željama papinim: Dok je prije dvadeset i šest godina bilo registrirano 177 vijenaca Žive krunice s 2655 članova, ove godine imamo ciglih 53 vijenca sa 795 članova. Neka i ovaj lijepi susret kruničara, kao i ovaj tužni podatak posluže kao poticaj mladima, da se uključe u koji vijenac.

Jedna desetina koju članovi Žive krunice danomice mote nije prevelika obveza, još manje teret. Mladi traže s pravom svoje mjesto u Crkvi. Mladi žele apostolski djelovati u Crkvi. Mogu li mladi isključiti molitvu, koja je toliko značajna za suvremene katolike? Moliti krunicu, znači biti katolik. Moliti krunicu – znači biti molitelj koji razmatra. Stoga je i danas aktualan poziv vidjelice iz Fatime: "SVAKI DAN MORAMO MOLITI KRUNICU. TO ŽELI NAŠA GOSPA!"

U isto vrijeme, dok je u Katedrali bio susret kruničara na hrvatskom jeziku, u staroj franjevačkoj crkvi okupili su se vjernici mađarskoga jezika. Tako su kruničari grada "Svete Marije", grada Subotice u listopadu mjesecu obilježili Marijinu godinu i Papin dan.

S . B.

PRIJE STO GODINA UMRO NAŠ NARODNI PREPORODITELJ BISKUP IVAN ANTUNOVIĆ

13. siječnja 1888. godine u Kaloči završio je svoju ovozemaljsku trku u 73. godini života veliki narodni dobrotvor i preporoditelj biskup IVAN ANTUNOVIĆ. Sav hrvatski živalj u Bačkoj i južnoj Ugarskoj trebao bi obilježiti ovu značajnu obljetnicu smrti ovoga velikana, kojemu nakon Boga jedinomu imamo zahvaliti da još kao narod postojimo. Bog ga je podigao kao novoga Mojsija svomu narodu u teškim vremenima, kada su sve sile bile usredotočene da se hrvatsko i uopće slavensko ime zatre u ovim prostorima. Biskup Ivan Antunović nije dizao pobunu, nego vjeran staroj ćirilometodskoj ideji, kulturnim i vjerskim preporodom branio je svoj narod od zatrvenja i započeo ekumenski dijalog sa ostalom slavenskom braćom u cilju zamozaštite. Zato mu je danas pohvala još veća, jer je cijela Katolička crkva na II. Vatikanском koncilu, a osobito pod vodstvom današnjega pape Ivana Pavla II. zauzela upravo taj stav, kojega su prije jedanaest stoljeća propragirala sveta solunska Braća Ćiril i Metod, da se Evandjelje ima naviještati tako da se poštuje kultura svakog pojedinog naroda, a ekumenski dijalog ima se voditi u punom poštovanju identiteta svakog pojedinog naroda. Zato mi sinovi ove Crkve u Bačkoj želimo svečano obilježiti ovaj jubilej.

Otvorenje jubileja bit će u nedjelju 17. siječnja 1988. godine u 17, 30 sati u subotičkoj katedrali svečanom svetom Misom zadušnicom, koju će predvoditi biskup subotički Mons. Matija Zvekanović.

O daljnjim akcijama na obilježavanju ovog značajnog jubileja naš će Vas list opširno izvještavati.

zkh.org.rs

ANTE JAKŠIĆ

(povodom 75. obljetnice rođenja)

Povodom 75. obljetnice rođenja našeg pjesnika i književnika Ante Jakšića pripremili smo poseban prilog za Božićni broj "Bačkog klasja".

Ali, međuvremeno Ante Jakšić je preminuo u Zagrebu, 30. studenog, a sahranjen je u Bačkom Bregu 4. prosinca 1987. godine.

Zato ovaj pripremljeni književni prilog neka bude nekrolog našem velikom pjesniku.

Ante Jakšić poznati je šokački hrvatski pjesnik iz Bačke. Rodio se 22. travnja 1912. god. u Bačkom Bregu. Poslije osnovne škole u rodnom selu, gimnaziju je učio u Subotici, Travniku i Somboru, a Filozofski fakultet je završio u Zagrebu (1937.). Kao profesor hrvatskoga jezika predavao je u srednjim školama u više naših gradova i u Subotici je bio prije 30 godina. Sada živi u mirovini u Zagrebu.

Pjesme je počeo pisati u ranoj mladosti.

Suradivao je i još uvijek surađuje u mnogim našim časopisima i kalendarima, objavljujući pjesme i pripovijetke.

Dijelom u vlastitoj nakladi, a dijelom kod izdavača objavio je lijepi broj knjiga:

Četiri romana: Šana se udaje (Subotica, Subotičke novine, 1939., Zagreb, 1943. i 1980.); Maturant (Osijek, 1944.); Pod teretom ljubavi (Osijek, 1944.); Neugasivi plamen (Zagreb, 1969.).

Knjige pripovijedaka: Marija (Zagreb, 1937.); Povratak u djetinjstvo (Zagreb, 1968.).

Dvanaest zbirki pjesama. Od prve zbirke "Biserni derdan" (Sombor, 1931.) pa do posljednje zbirke "Prema drugoj obali" (Đakovački Selci, 1987.) velik je raspon najrazličitijih tema i pjesničkih ugodaja.

Iz navedene bibliografije možemo zaključiti da je Ante Jakšić jedan od najplodnijih hrvatskih pjesnika.

U njegovim pjesmama vidimo povezanost sa zavičajem. On osjeća ljepotu prirode s kojom je rastao i koja je s njim neraskidivo srasla. On osjeća sa svojim seljacima zemljacima koji su duboko zaorali brazde svoje zemlje i u nju su urali tako da ih nitko ne može razdvojiti. Zadivljen je mladenačkom ljepotom i djevojačkim ponosom Šokica. Koliko god daleko otišao na životnom putu, u duši je nosio sliku svoga rodnog sela koje mirno počiva u sjeni crkvenog tornja. Uvijek je u svim časovima osjetio da uz njegovo srce stalno bdije srce majke, koja u žrtvi za njega moli i uvijek ga voli. Sa sobom na sve staze lutalačkog života ponio je u srcu sliku patničkog lika oca, koji je zemlju orao i žito sijao, a za mržnju nikada nije znao. U tišini noći pjesnik kao da čuje šapat kako seljak razgovara sa zemljom, moleći je da bude darežljiva njemu i njegovoj nejakoj djeci.

Iz Jakšićevih sithova i redova proze ("Maturant") izbija blagi lik sestre koja ga čitav život prati žrtvom i ljubavlju.

To su samo neki motivi njegove zavičajne poezije, a još ima mnoštvo vedrih i tmurnih slika života njegovih Šokaca.

Život A. Jakšića bio je stalno lutanje i sa službom bio je u više naših gradova, gdje je susreo mnogo ljudi s kojima ga je vezalo razumijevanje i s kojima je popio čašu prijateljstva. Njih se rado sjeća i ima bezbroj stihova o ljepoti ljudske iskrenosti, a te pjesme posvetio je svojim prijateljima. Mnoge je toplim stihovima ispratio u času trajnog rastanka.

Ali, na tim životnim putevima, pod tuđim krovom susretao je sebične ljude koji mu nisu dali željeni mir i morao je poći dalje. Mnoge osamljeničke sate proveo je na željezničkim stanicama čekajući da pođe prema nepoznatom u nadi da će naći mjesto odmora i mira vlastitoga doma. On ide sve dalje, jer za njega nema granica, jer svi ljudi su mu braća, jer on je pjesnik široka srca, vječni putnik, čovjek siromah koji je zaboravio mržnju i oslobodio se ropstva prolaznoga blaga.

Pjesnik osjeća prolaznost života i svega što nas okružuje. Dani prolaze, a s njima prolazi sve i ostavljamo dio sebe i svojih snova.

A. Jakšić ima mnogo misaonih pjesama u kojima je izražena životna mudrost i filozofija. Pjesnik naglašava svoj stojički stav prema životu, gdje sve prima mirno i s nadom.

Zato A. Jakšića možemo uvrstiti među najpoznatije hrvatske misaone pjesnike. Misaonih pjesama ima u svim njegovim zbirkama, ali što su godine sve više otežale na pjesnikova leđa i što je bilo veće životno iskustvo, tada su mu pjesme postajale sve bogatije mislima.

On je ostao vjeran ideji da pjesnik u svojim pjesmama mora govoriti o vječnim pitanjima ljudskoga života. Čitaoca treba dirnuti u srce da duboko doživi pjesmu.

Posebno bogatstvo i vrijednost predstavljaju pjesme A. Jakšića, koje možemo uvrstiti u duhovnu liriku, osobito njegove zbirke "Molitve pod zvijezdama" (Zagreb, 1979.) i "Prema drugoj obali" (Dakovački Selci, 1987.)

Zbog ograničenog prostora ne možemo ovdje o njima pisati. O tim pjesmama bilo je govora na Znanstvenom skupu u sjemeništu "Paulinum" u Subotici, 13. VIII. 1986. god. u predavanju "Duhovna lirika u hrvatskoj književnosti u Bačkoj" (Vidi Zbornik predavanja Znanstvenog skupa u Subotici, 12 - 14. VIII 1986. 135 - 143. str.)

Poezija je za A. Jakšića najveća životna vrijednost i on joj je stalno ostao privržen i s njom povezan od rane mladosti do starosti.

Kad ga je ovih godina bolest sve više mučila, on se nije odvajao od svojih pjesama. Ako se koji dan nije susreo s novom pjesmom, taj dan je bio prazan.

Tu ljubav prema poeziji nije mogla uništiti šutnja i nepriznavanje, kojim su njegove pjesme i zbirke primane od tako zvane stručne kritike koja je ostala slijepa i gluha pred trajnom vrijednošću i ljepotom mnogih pjesama A. Jakšića.

Ali, svi nezasluženi udarci u životu i nepriznavanje, koje je doživljavao u poeziji, nisu mogli pobijediti pjesnika.

A. Jakšić ostao je vjeran svome stilu i stihu. Njegove pjesme se odlikuju blagošću i mirnom melodioznošću. Kriju u sebi i pružaju nam bogatstvo misli i osjećanja.

Zato neka ovi redovi budu poziv da pridemo velikom bogatstvu te poezije pa da je upoznamo i zavolimo.

Subotica, 18. 11. 1987.

Vojmir

POSRTANJE

Posnuo si. Reci, a tko nije?
Naš hod je samo često posrtanje.
Taj, koga vode iluzije, sanje,
ustaje, ide, kroz suze se smije.

I ne znaš tko je ovdje bio, tko će
još doći da ga drugi slijede.
Svi, koji ovdje zastanu i noće,
odlaze puni bogatstva i bijede.

Ti tako tražiš što drugi traže,
Patiš, kao što su patili i oni,
kroz tamu um ti sa slutnjama roni,

zakoni isti i za tebe važe.
Posnuo si. Reci, a tko nije?
Jedino čovjek kroz suze se smije.

Zagreb,
08. 01. 1987.

Ante Jakšić

SELJAK PRISLUŠKUJE PJESMU ZEMLJE

Čutim iz dana u dan pjesmu njiva
Što mirno leže na domaku sela,
Svaka u sebi dar života skriva
I grolj hladnog i svježega vrela.

Čujem u noći kako iz daljina
Glas zemlje mene mami i zove
I ko da slazi milost sa visina
Uzdanjem radost prepliće mi snove.

O čujem kako kuca svako bilo
Usjevu skorom i u šumu trava
Slutim da život bezgranične snage
Ko dijete koje razvija se, spava ...

Zemljo, ti ne znaš da si dio mene
I tajni kutak i mojega bića,
Jer ispod tvoje zelene koprene
Dolazim svjetlu velikih otkrića!

Zemljo, ti majko života i snage,
U času toplog i blaženog zrenja,
Kroz tebe motrim radost djece drage
I velik život novih pokoljenja,

Jer ti si izvor naše skromne sreće,
Sestra što nas blago miluje i tepa
O pjesmi sunca što kroz nas prolijeće,
Što je beskrajno velika i lijepa!

Ante Jakšić

("Subotička Danica" za 1934., str. 62.)

U NOĆI ISKUŠENJA

O, Bože, čuj molitvu praznog srca
u ovoj noći punoj iskušenja.
U bijedi svojoj jadno se koprcu
i moli Tvoju milost otkupljenja.

O, sit sam riječi, koje prazno zvuče
i cvijeća lažnog od lažnog papira.
Za bolno srce molim malo mira
i stišaj vjetra dok ga krilom tuče.

Jer kamo god se okrenem i oči
uprem, tek vidim trag boli i bića
i čujem gdje se ispraznost veliča

i gdje o strepnji svaki strah svjedoči.
O, Bože, vrati sjaj ljubavi, mira
da srcu rane bjelinom ispira.

Zagreb,
06. 01. 1987.

Ante Jakšić

RAZGOVOR S PJESNIKOM
ANTOM JAKŠIĆEM

PJESNIK ANTE JAKŠIĆ 22. TRAVNJA
1987. NAVRŠIO 75 GODINA!

Tim smo povodom razgovarali s njim. Evo što nam je rekao...:

J. LONČAREVIĆ: Što znači imati 75 godina u životu, a što u literaturi...?

ANTE JAKŠIĆ: Imati ih u životu znači polako silaziti u dolinu iz koje smo pošli za zlatnom pticom naših snova. Iskustva su kao dozreli plodovi, koje odlažemo u ruke onih koji nas slijede i koji će nas se po njima sjećati. A u literaturi? Život koji je pretočen u riječi, koji i poslije nas ostaje kao avantura i neizvjesnost. Tu avanturu i neizvjesnost prihvaćaju, ili predaju zaboravu. Živimo u drugima koliko smo na istoj valnoj dužini.

Mladi gledaju u budućnost, a stari u prošlost

Sedamdeset i pet godina u životu znači već biti svjestan da imamo više prijatelja i znanaca koji su prešli na d r u g u o b a l u, nego koji još s nama sjedaju za isti stol, jedu istu hranu i piju isto piće, naslućujući da se približuje brod u koji ćemo se i mi ukrcati. Shvaćamo da se moramo pomiriti s onim što ne možemo promijeniti. Navodim zato pjesmu:

OTIŠLI SU SVI

Otišli su svi po nekome redu,
bliski i znanci. Sve raste i vene.
Jedino još nas vežu uspomene,
i vrijeme sniježi na kosu sijedu.

Da li je sve to bila zbilja prava,
san koji samo čovjek ganut sanja?
Djetinjstvo, mladost, sve šuti i spava,
studen vjetar skida lišće s granja.

Zar nikad više zvijezde na krovu,
pod strehom laste, kruh s mlijekom na stolu?
Tek sjećanja me, sjećanja me zovu
da vidim granu napuštenu, голу.

I teško mi je. Kome teško nije
kad odu bliski po nekome redu...
Kad sažalno se stvarnost svima smije
i sniježi večer na kosu sijedu.

J. LONČAREVIĆ: Kako razumjeti vlastiti život u svjetlu ovih godina?

A. JAKŠIĆ: Što je čovjek stariji, više shvaća koliko je ograničen i da se sve odvijalo po nekom planu koji je izvršavao, a da nije bio svjestan da neka ruka nad njime bdi i da samo ona zna odakle smo došli i kamo idemo. Mladost ne zna s kakvim će se plodovima naći starost pred vratima koja se zatvaraju kad

odemo. Shvaćamo da se vraćamo svome izvoru. Premda smo po pozivu isti, ostvarujemo se u raznolikosti, željni sklada između svojih koraka na zemlji i zvijezda na visinama:

VEČERNJE RIJEČI

Doček'o svako sat svoj kasno ili prije,
sat svog rođenja i sat svoje smrti.
Malo te sunce tetoši i grije
i sve se oko iste osi vrti.

Ljepotu sanjaš koja se tek sluti,
i ruke su ti pune ljubavi i vjere,
a shvatiš da se svaki obzor muti,
da odricanje putem ti se stere.

To sunce, što te dočekuje, prati
na počinak pored tvojih pređa,
život ti daje što ti može dati,
što samo mogu vući ljudska leđa.

Pa ipak u dnu tame zvijezde gore,
nešto te mami slobodi i sreći.
U tebi su još zagonetne zore
u kojima se nadaš biti veći.

I grob te samo u kolijevku vraća,
da preobražen pobjednik si smrti.
Na početku smo i na kraju braća
i sve se oko iste osi vrti.

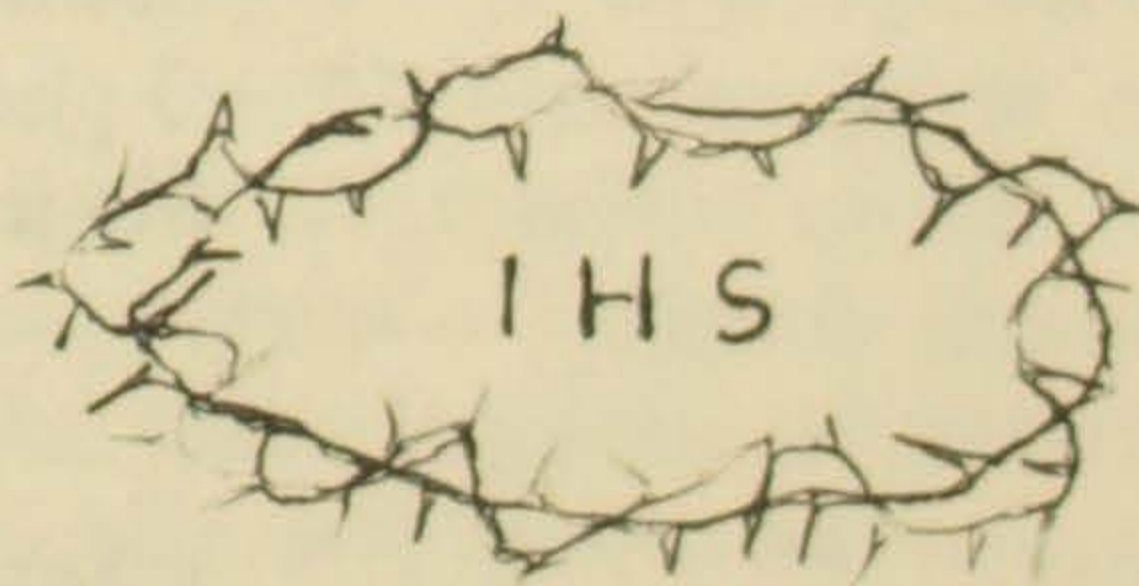
J. LONČAREVIĆ: Vaša poruka našoj javnosti...

A. JAKŠIĆ: Tko nema prilike ili se ne želi družiti s poezijom, osiromašuje sebe za jedan svijet o kojem mnogi sanjaju u prozi životne svakodnevnice.

Usput bih se zahvalio i prof. Martinu Silvesteru, koji je preveo priličan broj mojih pjesama na slovenksi jezik i našao načina da se pojave u listovima i na radiju u Ljubljani!

Zagreb, 22. 04. 1987.

(Razgovor vodio: J. Lončarević)

IN MEMORIAM

ANTE JAKŠIĆ

U ponedjeljak, 30. studenog 1987. god. brzo se proširila tužna vijest da je toga dana u Zagrebu, u bolnici u Vinogradskoj ulici, nakon kratke i teške bolesti preminuo u svojoj 76. godini veliki šokački hrvatski pjesnik i književnik Ante Jakšić.

Svoj životni put počeo je daleke 1912. god. u malom selu Bregu (danas Bački Breg). Poslije završene osnovne škole u rodnom selu učio je gimnaziju u Subotici, Travniku i Somboru. Nakon diplome na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (1937. god.) bio je profesor u nekoliko naših gradova.

Tako je službovao prije 30 godina i u Subotici kao profesor književnosti u subotičkoj gimnaziji.

Za vrijeme svoga boravka u Subotici mnogim dacima, prijateljima i poznanicima ostao je u dragoj uspomeni kao čovjek neobično blag i povučen, koji je sve osvajao svojom dobrotom i plemenitošću. Živio je skromno, a stanovao je u maloj sobici u potkrovlju u Harambašićevoj ulici br. 10.

Književnost je velika ljubav A. Jakšića od rane mladosti. Pisao je pjesme, pripovijetke i romane, a surađivao je u brojnim našim novinama, časopisima i kalendarima.

Također je surađivao u subotičkim publikacijama kao što su "Subotičke novine", "Subotička Danica", "Klasje naših ravni" i "Bunjevačko kolo". (Vidi bibliografiju A. Jakšića od 1930. do 1979. god. u njegovoj zbirci pjesama "Molitve pod zvijezdama", Zagreb, 1979., str. 107 - 132.)

Dok je boravio u pojedinim našim gradovima, objavljivao je, većinom u vlastitoj nakladi, svoje zbirke pjesama. Tako je u Subotici objavio dvije zbirke pjesama: "Elegije" (1954.) i "Hod pod zvijezdama" (1955.).

Posljednje godine službovanja proveo je u Zagrebu, gdje je otišao u mirovinu. I dalje je živio povučeno, posvećujući naj-

veći dio vremena pisanju. Zato je, osim objavljenih knjiga pjesama, pripovjedaka i romana, ostala u rukopisu vrlo bogata književna ostavština, a bila bi velika korist da veći dio toga bude objavljen i tako dođe u ruke čitalaca koji cijene i vole književno stvaralaštvo A. Jakšića.

Kad je zdravstveno oslabio, prešao je u zagrebački Dom za ostarjele osobe "Božidar Adžija" u Žajinoj ulici b. b. gdje je proveo oko dvije godine. I u tim danima najveći dio svoga vremena posvetio je pisanju. Tada su nastale brojne pjesme. Ako koji dan nije napisao pjesmu, pjesnik je smatrao da je taj dan prazan i izgubljen. Tih godina najviše je pisao misaone pjesme.

Što je tjelesno sve više slabio i venio, postajao je duhovno jači i bogatiji pa zato su mu pjesme iz toga vremena duboko produbljene, a govore o vječnim pitanjima ljudskog života i o odnosu među ljudima.

Pjesme A. Jakšića su čitaocu bliske zbog svoje iskrenosti i izražene plemenitosti.

Svojim životom i djelovanjem on je želio pokazati da u životu treba stoički mirno i dostojanstveno podnositi sve udarce i nepravdu kao što je nepriznanje za rad. Možemo reći da je A. Jakšić malo primio za ljepotu i bogatstvo koje je drugima darovao.

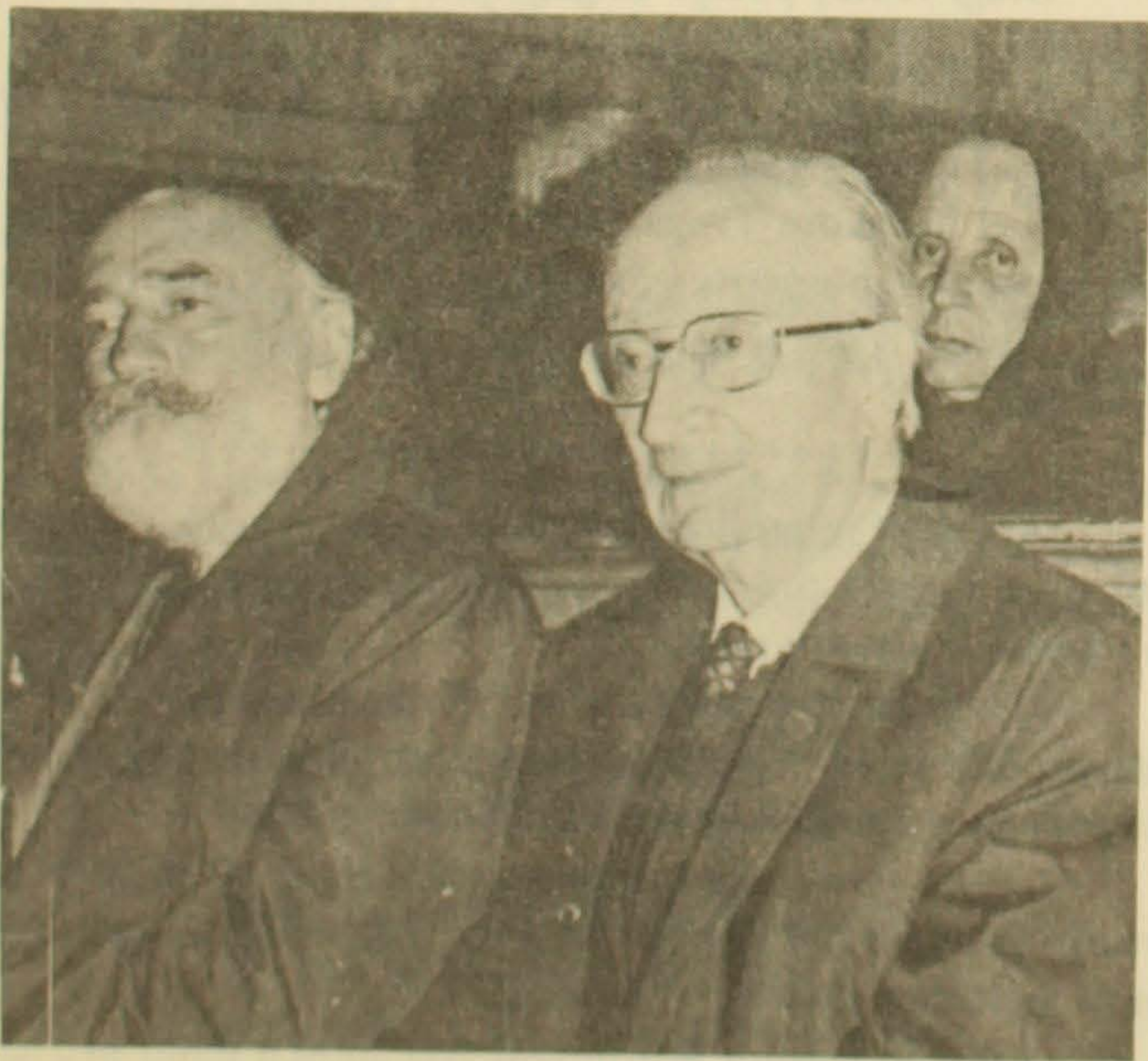
Zato sada, kad smo se od njega zauvijek rastali na ovoj zemlji, treba časno obećati da ćemo čuvati i dalje prenositi sve vrijednosti koje nam je naš prijatelj i veliki pjesnik A. Jakšić ostavio kao baštinu.

Tko je umoran od života, ranjen nepravdom, uvrijeđen od ljudi, nedostojno ponižen, nepriznat u radu, ili tužan u svojoj usamljenosti, neka uzme i čita pjesme Ante Jakšića pa će u njima naći utjehu i snagu, jer naš Ante je sve to u svom lutalačkom životu doživio i proživio, a u svojim pjesmama posvjedočio.

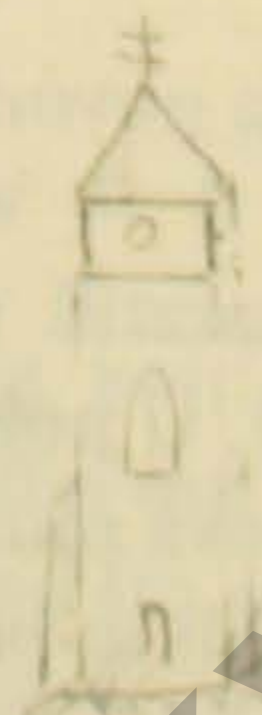
Zato ćemo, dok čitamo pjesme A. Jakšića, prepoznati samog sebe, a to je najveći dokaz vrijednosti pjesme i veličine pjesnika.

Bački Breg, naš stari Breg, je maleno selo, ali može biti ponosno, jer je dalo najvećeg šokačkog hrvatskog pjesnika i tako neizbrisivo ušlo u našu kulturnu povijest.

Vojmir

Pjesnici J. Kopilović i Ante Jakšić

Počivao u miru

SPROVOD ANTE JAKŠIĆA
u Bačkom Bregu, 4. prosinca 1987.

Ante Jakšić davno je napustio svoj Breg i život ga je vodio drugim putevima, ali nikada nije zaboravio svoj zavičaj i često je navraćao svojim.

Zato je želio da mu zadnje boravište bude na seoskom groblju svoga rodnog sela. Ta mu je želja ispunjena.

U četvrtak, 3. prosinca posmrtni ostaci A. Jakšića prenešeni su iz Zagreba u Bački Breg i položeni su u njegovu rodnu kuću da se od nje oprost i da iz nje bude ispraćen na vječni počinak.

Mještani su pohađali kuću žalosti da tako daju zadnju počast pokojniku.

Toga dana navečer okupili su se na molitveno bdijenje po starom narodnom običaju.

U petak, 4. prosinca u 12 sati posmrtni ostaci pokojnog A. Jakšića otpraćeni su u pogrebnoj povorci iz rodne kuće do župne crkve.

Veliki broj vjernika skupio se i proveo je u molitvi za pokojnika sve do početka sv. Mise zadušnice u 14 sati.

Svečanu sv. Misu zadušnicu prikazao je subotički biskup Matija Zvekanović u koncelecijaciji deset svećenika iz bliže i dalje okolice.

Na početku biskup se obratio svim prisutnima slijedećim riječima:

“Znate svi zašto se danas ovdje okupismo.

Sin ovoga sela, sin ove župe tu je živio, odgojio se i odhranio. Život ga je odveo drugim putevima, ali ipak je želio da mu tijelo počiva u rodnoj grudni, gdje je ugledao svjetlo dana.

I dok mi sada prikazujemo euharistijsku žrtvu ljubavi Gospodinove za dragog pokojnika i subrata u vinogradu Božjem i u obitelji ljudskoga društva, saberimo se i ispitajmo svoju savjest. Priznajmo pred Gospodinom svoje propuste i grijehe koje ima svaki čovjek, a to s tom nakanom da ova žrtva Kristova križa, obnovljena na oltaru, bude pokojniku spasonosna, a svima nama, koji smo se okupili oko njegova lijesa, na korist”.

Propovijed za vrijeme sv. Mise održao je biskup Matija Zvekanović.

Na kraju zadušnice od pokojnika se prvi oprostio vlč. Lazar I. Krmpotić, a poslije njega govorio je vlč. Ivan Zirdum, koji je istakao da nam je pjesnik Ante Jakšić darivao dobrotu za kojom ljudi danas najviše čeznu.

I. Zirdum pročitao je dvije pjesme iz Jakšićeve posljednje zbirke “Prema drugoj obali”. To su pjesme: “Neću biti trava” i “Requiem” (str. 102. i 68.).

Poslije pogrebnih obreda u crkvi, duga povorka pošla je prema seoskom groblju.

U prohladno jesenje predvečerje ispratili smo našeg dragog pokojnika na njegovom zadnjem putu. U pogrebnoj povorci bili su biskup sa svećenicima, pokojnikova rodbina, prijatelji i veliki broj seljana. Mnogi Berežani stajali su pred svojom kućom i tako dali posljednju počast svom velikom prijatelju i pjesniku.

Tako je Breg toga tužnoga dana s poštovanjem i ljubavlju ispraćao svog velikog sina, koji se vratio da nađe zadnji počinak u njedrima rodne grude, na seoskom groblju pored majke i sestre.

Sve je tada bilo veličanstveno u svojoj iskrenosti i jednostavnosti.

U tišini i molitvi pogrebna povorka stigla je do groblja.

Nad otvorenim grobom prvi je govorio pjesnik Jakov Kopilović, dugogodišnji prijatelj i suradnik pokojnog Ante Jakšića. On je želio zadnji put pozdraviti svoga prijatelja i zahvaliti Bregu koji je tako veličanstveno ispratio svoga velikog pjesnika.

Zatim je u ime Hrvatskog književnog društva sv. Ćirila i Metoda govorio prof. Jakov Ivaštinović iz Zagreba. On je istakao dugogodišnju uspješnu suradnju Ante Jakšića sa Društvom sv. Jeronima, odnosno sv. Ćirila i Metoda, koja je počela još u studentskim godinama, a trajala je sve do njegovih zadnjih dana. A. Jakšić objavljivao je svoje pjesme i pripovjetke u svim publikacijama ovog našeg starog književnog Društva.

J. Ivaštinović je također istakao neprolaznu vrijednost pjesama A. Jakšića, koji je prvenstveno pjesnik u svim svojim književnim djelima.

Posljednji se oprostio od pokojnika vlč. Željko Augustinov, župnik u Bačkom Bregu. On je zahvalio A. Jakšiću za svaku pjesmu i za sve što je učinio za svoj Breg i za svoj narod.

Uz pjesmu “Kraljice neba, raduj se” mrtvački kovčeg sa posmrtnim ostacima pjesnika Ante Jakšića položen je u grob da se odmori umorno tijelo u rodnoj grudni čiju je ljubav uvijek u srcu čuvao.

Dragi Ante, poslije dugog životnog puta vratio si se u svoj rodni zavičaj odakle si davno pošao u svijet. Uvijek si čeznuo za svojim selom i zato sada mirno počivaj među svojim najbližima i među svojim seljanima.

Nad humkom Tvoga groba želimo Ti obećati da Te nikada nećemo zaboraviti i čuvat ćemo Tvoja književna djela.

Ljubav, koju si nam darovao, neka trajno ostane u našim srcima.

+++++

A. Jakšić je posljednje godine života proveo u Zagrebu i zato su se njegovi prijatelji u tom gradu želili odužiti pokojniku i sjetiti se njegova rada.

U srijedu, 9. prosinca u 18, 30 sati u crkvi sv. Petra u Zagrebu bila je sv. Misa zadušnica, a zatim mala prigodna komemoracija u čast pokojnog A. Jakšića.

U ime Hrvatskog književnog društva sv. Ćirila i Metoda govorio je urednik časopisa “Marulić”, Radovan Grgec. Također su recitirane pjesme A. Jakšića.

Tako je i ovom skromnom svečanošću dano priznanje našem prijatelju i pjesniku.

Vojmir

PROPOVIJED BISKUPA MATIJE ZVEKANOVIĆA
na sv. Misi zadušnici u župnoj crkvi u Bačkom Bregu,
4. prosinca 1987.

Hvaljen Isus i Marija!

Poštovana braćo i sestre, i svi vi dragi vjernici iz Berega i svi koji se ovdje okupiste oko ovoga odra zajedno s gostima iz Zagreba i s drugim prijateljima dragog Pokojnika, budite pozdravljeni.

Okupismo se oko časnih zemnih ostataka našeg dragog rodaka, prijatelja i uvaženog književnika, posebno pjesnika.

Svim rođacima iskreno suosjećanje, a i svima ostalima koji se s poštovanjem, ljubavlju i zahvalnošću sjećaju Pokojnika.

Zamoljen sam da mu rekнем ovdje na zemlji zadnji zbogom i da mu zemne ostatke uz poštovanje ispratim na počinak do sudnjega dana.

Da, čitao sam Kristove riječi iz Evandjelja, a i sam rekoh: Do sudnjega dana.

Pokojnik je bio čovjek vjernik. Sigurno je bio svijestan riječi današnjeg misnog Predslovlja: "Tvojim se vjernima, Gospodine, život mijenja, a ne oduzima". I upravo ova vjera je snaga vjernika, to je snaga kršćana, to je snaga Kristove Crkve (...).

Naše tijelo, možda i nakon duge i teške bolesti, oslabljeno i neugledno spušta se u zemlju nakon zemnog života, ali nakon toga, kako nas uči vjera i Krist Gospodin, ponovo izlazi na drugi život, ali sada prelazi u plemeniti duhovni život, prelazi u ne - patnički, nego u sjajniji život od zvijezda nebeskih, ili od bilo kojega drugoga nebeskoga tijela.

Čovjek će biti, iza anđela, najljepše biće, poslije uskrsnuća, u cijelom svemiru Gospodnjem.

Da je to tako, braćo i sestre, najjače je svjedočanstvo uskrsnuće Gospodina našega Isusa Krista i njegova nauka, koja nam je to nepokolebivo izrekla.

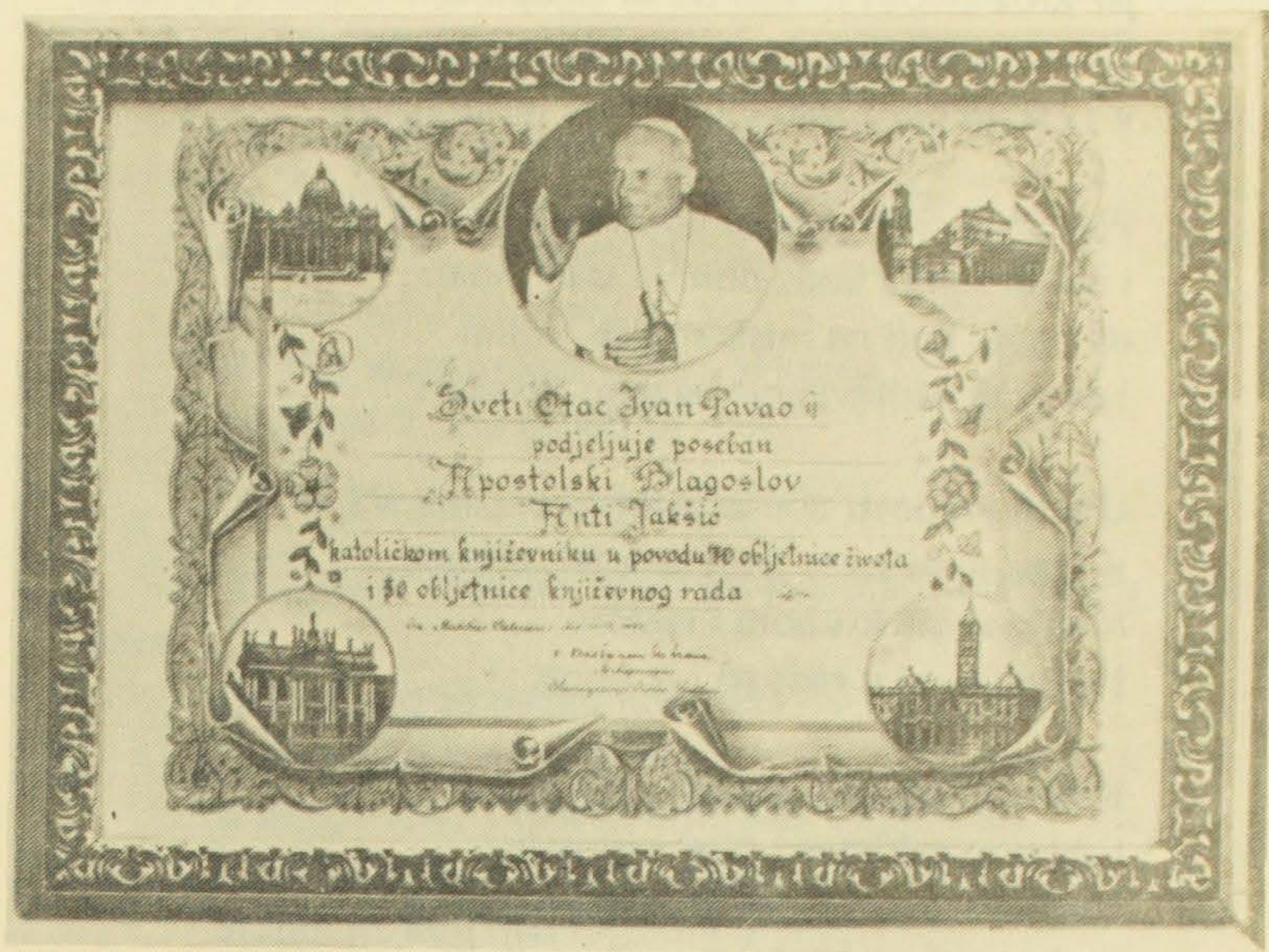
A Krist Gospodin reče: "Nebo i zemlja će proći, a riječi moje neće proći". To se odnosi i na uskrsnuće i na druge istine koje je Krist izrekao o prekogrobnome životu, o onom lijepom što dolazi.

I kada je teško biti pošten, pomislimo da postoji vječni život. Kada se sruče na nas sve nevolje, pomislimo da postoji vječni život. (...)

Braćo i sestre, čitajući pjesme dragog Pokojnika, zaključio sam da su one odraz njegova života. Tome je svjedočanstvo i jedna njegova pjesma koju sam odlučio ovdje Vama priopćiti, a tu on pita sam sebe:

KAKO DA PRIJEDEM

Kako da prijedem tminu svoga tijela,
što kao teška zavjesa se diže
pred okom mojim! Da Ti budem bliže,
svoj pogled svrni na me sa Raspela.

Posebni Papinski blagoslov Ante Jakšiću

Umor je pao na sve ljudsko, što je nudilo sreću i opojne draži,
a sada evo put do Tebe traži
praznine puno bolno srce moje.

I željan svjetla i utjehe blage
svoj život pružam milosnoj Ti ruci,
da iz nje primim vjeru u nove snage,

da ona Tvojoj privede me luci.
Jer duša bolna od svagdašnjih laži,
iz Tvoje ruke ozdravljenje traži.

Ante Jakšić

(Iz zbirke "Prema drugoj obali", str. 52.)

Tako je naš pjesnik i naš dragi Pokojnik molio Gospodina našega da se očituje u vječnosti u tom drugom prekogrobnom životu.

I na kraju što da kažem? Toliko je bogat sadržaj njegovih pjesama da se za svaku priliku života može nešto naći.

I ova pjesma koju ću Vam sada priopćiti, možda je pokojni Ante mislio upravo na ovaj čas oproštaja sa svojim, sa svojim rodnim mjestom i sa svojim dragim Zagrebom, gdje je proživio zadnje dane i zadnje boli, dok ju je pisao:

To je pjesma "Hvala", a ovako doslovno glasi:

HVALA

Bože, koji si toliko godina nada mnom bdio
i vodio me kroz raskršća velika i mala,
za sve što sam ostvario i što sam htio,
danas ti mogu reći: "Hvala!"

Malo sam se mogao uzdati u zabrinute ljude,
jer kroz život idu kao da su slijepi.
Često i samima sebi su teški i nepravedno sude,
a Ti si mi pomogao da mi dani budu lijepi.

Pomogao si da mnoga poniženja prebolim
i da mi velika bude obična stvar, mala,
da i one, koji ne misle dobro, volim
i da ti za ozdravljenje kažem: "Hvala!"

U boli i radosti ti si uvijek bio uza me,
skidao si mi teret, koji sam tek ja znao.
hranio si me kruhom i nadom
i svijetlio mi u radosti i iz tame.

Krhke su ljudske ljubavi i vjernosti,
krhke su zakletve i bliskosti naše.
Umjesto da si i jedni drugima pomažu,
ljudi su samci i jedni drugih se plaše.

Bože, koji si toliko godina nad mojim koracima bdio
i vodio me kroz raskršća velika i mala,
što si me u bolesti tješio i što si uza me bio,
jedino mogu Ti reći: "Ne napuštaj me! Hvala!"

Ante Jakšić

(Iz zbirke "Prema drugoj obali", str. 14.)

Tako pjesnik završava ovu svoju pjesmu i čini se da je u
njoj sazeo svoj život, uključujući sve radosti i nutarnje boli.

Na kraju svi recimo: Hvala Gospodinu koji Te je nama
dao. Hvala Njemu koji Te je vodio. Hvala Tebi koji si ga slušao.
Hvala Tebi koji si nam primjer dao.

S ovim mislima nastavimo svetu Euharistiju koju prika-
zujemo za njega, za njegove mile i drage i za sve one koji su ga
poštivali, častili i ljubili.

OPROŠTAJ S PJESNIKOM ANATOM JAKŠIĆEM

"Sve tanji obruč moje tijelo steže
i nit se kida zemaljskog tkanja,
sve slabije me za prolaznost veže
poneki uzdah raspršenih sanja.

I srce sve jasnije shvaća:

K Tebi se, Bože, zlatna ptica vraća."

("Povratak" iz zbirke "Pod pješćanim satom", Zagreb 1975.)

I puče obruč, nit zemaljskog tkanja se prekide, zlatna
ptica plemenite Antine pjesničke duše vratila se u očinsko kri-
lo Onoga iz čije je stvaralačke ruke izišla onoga trena kada je
jedno dijete počelo živjeti tu na ovim granicama svjetova.

I zato se naša misao danas upućuje Njemu, Ocu svjet-
losti i izvoru svakog dobrog i savršenog dara, da mu zahvalimo,
zajedno s Tobom, dragi naš Ante, za sve darove kojima je oba-
suo tu Tvoju plemenitu dušu.

Prije svega želimo mu zahvaliti za Tvoje velike prirodne
darove koje Ti je dao. Jednom si zgodom rekao o našem Alek-
si Kokiću, uz Tebe našem najpoznatijem pjesniku: "Oni koji su
povučeni, skromni, oni koji najviše šute i zamišljeno nas pro-
matraju sa saučesnim osmijehom na usnama, oni koji u sebi
nose još neotkriveno blago, oni su širokogrudni, puni osjećanja
i plemenitih misli, oni su pjesnici" ("Pod pješćanim satom",
str. 7.).

Nisi možda ni bio svjestan, da si tim recima dao najkra-
ću svoju osobnu kartu. Sliku Tvoje plemenite duše, koja je toli-
ko puta neshvaćena bila i zato se u stihovima tužiš:

"Dođi i teret svagdanji zbacil!

Kad nisi sreću u životu sreo
možda će ovdje nevideni zraci
sa bolne tajne crni dići veo.

I ti ćeš znati zašto život cio
samo si stranac med ljudima bio".

("U kasnu jesen", u zbirci "Pred vratima tišine")

No, te velike Božje darove - talente Ti nisi zakopao, ne-
go si ih obilato koristio i obilato ih zalijevao darovima svoje
vlastite vjere, uma i srca.

Zato sva Tvoja poezija odiše mirisom evanđeoske poru-
ke, pa i onda kada pišeš o običnim svakidanim problemima i
onda kada isticanje tog evanđeoskog ideala nije bilo poželjno
ili je čak bilo opasno po životnu karijeru, Ti si i tada ostajao
vjeran svojim idealima. Evanđeosko nadahnuće, koje si usisao
sa majčinim mlijekom, za koje Te je oduševljavala kršćanska
sredina ovog malog šokačkog sela, u koje se evo vraćaš da poči-
neš na voljenom tlu ove bačke zemlje. Ono je raslo za vrijeme
Tvoga školovanja u Subotici, Travniku, Somboru i Zagrebu. To
evanđeosko nadahnuće nije Te napuštalo ni u teškim trenucima
kada Te je život nemilice bio i Ti si sa zavešljajem u ruci morao
tražiti u "hodu pod zvijezdama" Tvoje novo mjesto pod sun-
cem, gdje bi zaslužio korice kruha i imao toliko mira da svojim
darovima obasipaš svoj hrvatski rod i svakog čovjeka umorna
od životnog putovanja. Tako nam valja razumjeti i ove Tvoje
stihove:

"Putem sam svojim sam nosio breme
i cvijeće duha darivao razno.

Na kamen moje padalo je sjeme,
i srce moje evo sad je prazno.

I k Tebi dođoh po ledu i zimi.

Prigni se! Breme sa leđa mi snimi!

("Najzad se vraćam" iz zbirke "Hod pod zvijezdama")

A plodovi sretnog susreta Tvoga pjesničkog genija sa
oživotvorujućim duhom Evanđelja obilati su. Cijeli je to niz
pjesničkih zbirki od one prve u Somboru "Biserni đerdan"
(1931.), te zbirki: "U dolini zaborava" (Zagreb 1936.); "Zov
proljeća i mladosti" (Travnik, 1938.); "Pod sapetim krilima"

(Tuzla, 1941.); "Elegije" (Subotica, 1954.); "Hod pod zvijezdama" (Subotica, 1955.); "Osamljeni mostovi" (Zagrëb, 1962.); "Pred vratima tišine" (Zagreb 1963.); "Pjesme o Sinu Čovječjemu" (Zagreb 1965.); "Pod pješćanim satom" (Zagreb, 1975.); "Molitve pod zvijezdama" (Zagreb, 1979.) i posljednja, tek objavljena "Prema drugoj obali" (Đakovački Selci, 1987.).

Zatim knjige pripovjedaka: "Marija" (Zagreb, 1977.); "Povratak u djetinjstvo" (Zagreb, 1968.); te romani: "Šta se udaje" (Subotica, 1939., Zagreb, 1943. i 1980.); "Maturant" (Osijek, 1944.); "Pod teretom ljubavi" (Osijek, 1944.); "Neugasivi plamen" (Zagreb, 1969.) i toliko mnoštvo stihova i članaka, objavljenih po brojnim našim časopisima, almanasima, kalendarima.

Na ovom bi se mjestu htio zaustaviti da Ti se kao urednik jedinog katoličkog lista - "Bačko klasje" i godišnjaka "Subotička Danica", koji izlaze ovdje u Tvojim rodnoj Bačkoj na hrvatskom jeziku, zahvalim za Tvoju dugogodišnju suradnju, a još Ti više hvala za onu ljubav koja je žarila iz cijelog Tvog životnog djela prema Tvojim rodnoj grudi, prema kutku ove zemlje koja se Bačkom zove.

Ostat će Tvoji opisi Tvog rodnog šokačkog sela Berega, Tvojih suseljana, Tvog djeda, bake, oca, majke, sestre i stare crkve i križa pred njom, starih stabala kraj župnikova vrta, sokaka i kućeraka.

Ostat će uvijekvječna naša bačka ravnica proljetnim suncem obasjana, ljetnim olujama bijena, jesenjim maglama obavijena i blistavim sniježnim pokrivačem zaodjevena.

Pa ako, ne daj Bože, i nestane roda našega u ovim prostorima, Tvoji će spisi ostati kao svjedočanstvo o jednom plemenitom narodu koji je živio u ovim prostorima i dok je crpio snagu iz evanđeoskog nadahnuća odupirao se svim nasrtajima. Ako to napusti, sam će biti kriv za svoje usahnuće.

Još Ti više hvala da si se svrstao sa svojim životnim djelom u plejadu onih muževa našeg roda i kulture koji su tamo od Ćirila i Metoda, Marka Marulića, pa do našega biskupa Ivana Antunovića, u red onih koji su nastojali bogatstvo Evandjelja unijeti u jednostavni život čovjeka pojedinca i cijeloga naroda. Ti si u tom bio pravi majstor i zato će Tvoje ime ostati u povijesti ne samo naše književnosti, nego i u crkvenim analima, kao pjesnika i književnika kršćanskog i evanđeoskog nadahnuća.

I bit ćeš, kao što si i do sada mnogima od nas bio, izvor pravog kršćanskog nadahnuća. Ne može se ljepše poslužiti svoje narodu, nego da mu čovjek, putem pisane riječi u svim njezinim oblicima ponudi evanđeosku riječ, taj izvor istinskog života, radosti i mira. I tako se i Ti, dragi naš Ante, svrstavaš u red onih osviještenih kršćana, pozvanih da Riječ i poruku Kristovu unose na sva polja ljudske djelatnosti.

Kako su se sjene Tvoga života duljile, to je Tvoja poruka bila sve više prožeta Evandjeljem. O tome govore i sami naslovi Tvojih zbirki: "Pod pješćanim satom", gdje jasno aludiraš na prolaznost ovozemaljštine. "Pjesme o Sinu Čovječjemu", gdje nas upućuješ na centralnu osobu ne samo kršćanstva, nego cijeloga čovječanstva i na njegovu, uvijek važeću poruku čovjeku. U "Molitvama pod zvijezdama" i napose u posljednjoj "Prema drugoj obali", kao da si nam htio navijestiti svoj skori

odlazak, ali to za Tebe nije odlazak u tamu beznađa, nego putovanje prema drugoj obali. Kakva poruka! Zato si nas neprestano u svojim stihovima upozoravao na tu stvarnost :

"Na visu sunce smije se i čeka,
da sjajem mira poljubi ti čelo,
da nozi trava podastre se meka,
da žed ugasi šaputavo vrelo.
Al' tko sa sumnjom u srcu se kreće,
taj nikad k visu uspeti se neće".

("Tko ide visu" u zbirci "Elegije")

Pa i sama smrt za Tebe ne predstavlja strahotu i zato pjevaš:

"Što visu diže nadahnuta ruka
i čemu oko ganuto se divi,
ti slijepo rušiš i tvoj pokrov sivi
ko krilo pada vječitoga muka.
Sretan je, koji nad rasulom praha,
tvoj susret prima bez mržnje i straha".

("Smrt", iz zbirke "Hod pod zvijezdama")

No, ovu misao lijepo pojašnjuješ u stihovima pjesme "Mrtvom prijatelju"

(Iz zbirke "Elegije")

Upravo tako, mi osjećamo u vjeri da si Ti tu među nama, ne po ovim zemskim ostacima, koje svojim očima gledamo, nego po svom neumrlom duhu po "zlatnoj ptici" kako sam reče. Ti si tu! Tu u zajedništvu svetih kome si po Crkvi i vjeri pripadao, samo su "nam oči od svagdanjih stvari slijepo" da to vidimo, ali mi to čvrsto vjerujemo i toj vjeri mi sa starim kršćanskim pjesnikom Prudencijem izričemo živu vjeru da ćemo se opet jednom u tijelu vidjeti tamo "na drugoj obali", kamo si sam stigao!

Antu dragog primi, zemljo,
Mi dajemo ga krilu tvom,
Nek spokojno u tebi sniva
Taj plemeniti srušen dom.

Krij, zemljo, tijelo predano ti,
I znaj, da Stvorac taj će dar,
Taj trag sakriven lica svoga,
Potražiti kao svoju stvar.

Nek stigne samo vrijeme pravo,
Da nade sve utiša Bog,
Otvorit ćeš se ti i vratit
Mrtvacu sad ti predanog!

Tako neka bude!

(Oproštajna riječ Lazara I. Krmpotića poslije sv. Mise zadušnice u župskoj crkvi u Bačkom Bregu prigodom sahrane Ante Jakšića, 4. prosinca 1987. godine)

POSLJEDNJI POZDRAV ANTI

Evo nas opet u Tvom starom, dragom zavičaju. Ja sam došao da se od Tebe rastanem danas, a prije toliko i toliko godina daleko od zavičaja mi smo se sastali, volili smo literaturu, liriku našu, služeći narodu koliko smo znali i koliko smo mogli.

Ti si bio naš primjer, Ti si bio onaj koji je uvijek znao reći, kao u zbirci "Elegije": "Umoran si od života mnogo, a tebi treba utjehe i sanja".

Kod Tebe smo utjehe našli. Ti si zadužio mnoge generacije koje će tek kasnije otkrivati tko je bio pjesnik Ante Jakšić.

Evo Te sada kod Tvog Matije. Ti si došao natrag k njemu da ga ohrabriš. Došao si da mu kažeš: Moj rođeni, evo mene opet ovdje, došao sam svojoj sestri Evi, došao sam svojoj majci Mariji, Mariji koja je tako velika i majka svih ljudi, a Marija je majka i Ante Jakšića.

Neću duljiti, moj Ante, jer zaista toliko je lijepih riječi danas rečeno, samo na žalost, nije rečeno onda kad je to trebalo reći, a Ti to nisi ni tražio. Ti si bio tako velik čovjek da si uvijek našao pravu riječ u pravom momentu.

Ostaje za Tobom Tvoja ljubljena jedinica, Tvoja Jasna, Tvoji unuci Rida i Nadir i zet Rahman, Tvoji bliski rođaci, Tvoji divni seljani Berežani kakvih nigdje do sada sreo nisam. Hvala vam, braćo i sestre, što ovako veličanstveno ispraćamo našeg narodnog pjesnika, pravoga pjesnika koji će ostati za sva vremena u hrvatskoj i jugoslavenskoj književnosti.

I neka mu je laka ova gruda.

(Oproštajna riječ pjesnika Jakova Kopilovića na groblju, na sprovodu Ante Jakšića, 4. prosinca 1987. godine)

PREMA DRUGOJ OBALI – ANTE JAKŠIĆ

Mali sam kao crv
prema Tvojim moćima;
u žilama leđi mi se krv
i pogledi u očima.

Dani su mi vjetrine
što list po list kidaju;
pod oblacima vedrine
nestaju, i ne kličaju.

Oko mene polja
okitile već vrane,
ogoljene dvorane.

Gasi li se plamen?
U prsima kamen,
a u duši lament. Amen!

9.XII 1987.

Stipanac

(Ante Jakšić)

(Bački Breg, 22. IV 1912. – Zagreb, 30 XI 1987.)

ČASNI BRATE ANTE

Dopusti da se danas pozdravim s Tobom posljednji puta
Ja, Tvoj posljednji župnik Bačkoga Brega.

Stara zvona rodnoga Ti Berega
U večeri Tvoga preminuća
Jecajuć bolno diljem ravne Bačke
Na molitvu zovu vjerne Berežane.

Prijatelji znani sklopite ruke slabe,
Put visina oči svoje podignite
I za dušu našeg Ante svi se pomolite.

Molite se Bogu velikom Gospodu
Da ga mrtvog sad u novi život digne,
Da okrene lice i pogleda Antu
I blago sudi njegove korake,
Jer Bog zna svrhu Antina puta
I pravi život u Njegovoj je ruci.

Ti nisi čovjek k'o što drugi ljudi,
Bog Ti je dao da mu pjesnik budeš,
Da čuješ boli mnogih, mnogih ljudi,
Da svoje boli u stihove sliješ
I skupa s njima čezneš za ljepotom
Kuju mnogi drugi ugledati neće.

Ti trava nikada bio nisi,
No zrno žita Božjega u zemlji
I umirao si mnogo - mnogo puta,
Ali si i rađ'o stotinama puta,
Jer si križu priš'o sasvim blizu
I živi izvor u njemu si naš'o,
I svod zvjezdani nad tobom je bio,
I plod istine za život si ubr'o.

Ti preš'o si na onu - vječnu stranu
I dobro znadeš za mir ovog brijega,
Stoga nek' Ti žuti pisak iz Berega
Bude raka laka - laka.

Na rubu brijega i sada visoko
Križ se diže,
Na njemu raspeti Isus
Ranjene ruke Ti pruža,
Pred njim je Tvoja sestra,
Otac i majka,
K'o djeca radosni

zovu Te:
Bliže... bliže ...

A ove noći u kojoj nove
Za Tebe
Bude se zore,
Šaljem Ti posljednje H V A L A
Za svaki osmeh Tvoj,
Za kucaj srca Tvoga,
Za svaku pjesmu — h v a l a...

(Oproštajna riječ župnika u Bačkom Bregu,
Željka Augustinova na groblju na sprovodu
Ante Jakšića, 4. studenog 1987. godine)

R E Q U I E M

Mir neka je onima koji su mnogo ljubili,
a nikada nisu bili ljubljeni.

Mir neka je onima
koji su za sunčanim obalama čeznuli,
a nikada ih nisu
van samih sebe vidjeli.

Mir neka je onima
koji su trudom svojim druge hranili,
a sami često gladni su
među mnoštvom sitih patili.

Mir neka je onima
koji su drugom vjerno pomagali,
a križ svoj uvijek sami su
bez prigovora nosili.

Mir neka je onima,
koji nikada nikog nisu ubili,
a sami su u danu tame raspeti.

Mir neka je svima njima, Gospodine,
jer oni su Te odano
na križnom putu slijedili.

Ante Jakšić

(Iz njegove posljednje zbirke:
"Prema drugoj obali", Đakovački
Selci, 1987., str. 68.)

HVALA TI

Hvala Ti, Gospodine,
što si poljanama dao sunce
da se pred njegovim licem žita zarumene.
Hvala što si lastavicama dao
da pod strehom grade gnijezda
i što u dobroti svojoj
nisi zaboravio na mene.

Hvala Ti, Gospodine,
što sam često pod tuđim noćio krovom
i gorak zalogaj jeo
i gorke slušao riječi;
hvala Ti
što si me nadom uvijek tješio novom
i što zaborav tugu
za vedrim satima liječi.

Hvala Ti, Gospodine,
što sam kao neznanac išao svijetom
i nisam pružao ruku ljudskoj varljivoj sreći,
i što su boli ulje za svjetiljku u duši,
i što u većoj patnji čovjek postaje veći.

I zato hvala Ti
što si poljanama dao sunce
da se pred njegovim licem žita zarumene,
hvala Ti što si lastavicama dao
da pod strehom grade gnijezda
i što si radošću bolnom
i moje ozario zjene.

Ante Jakšić, Zagreb

IZ DJEČJIH USTA, BOG PROGOVARA

Isus je za svoga života govorio svojim učenicima da ako oni ne budu klicali, da će to učiniti nijemo kamenje, a Psalmista govori da će Gospodin sebi pripraviti hvalu iz usta nejačadi. Kao da se tako nešto dogodilo 18. studenog o. g. kada je dječak Valerije iz Varaždina na generalnoj audijenciji rekao sv. Ocu: "Želimo i čekamo te u lijepoj našoj Domovini". Kada zatajimo mi odrasli, tada dječica progovaraju. Pozivi hrvatskih biskupa, pozivi slovenskih biskupa, pozivi makedonskih pravoslavnih biskupa, te pozivi najviših državnih predstavnika, sve je to dosada ostalo bez odaziva, ili bolje bez ostvarenja. Sv. Otac je spreman, a sa naše strane su upućeni pozivi, što dakle priječi da se taj sa obje strane željeni posjet ne obistini?! Ne bi li nas trebao ganuti ovaj dirljivi gest našeg šestogodišnjaka da učinimo potrebne korake da do toga posjeta dođe?!

OPET JE ČAŠČEN SV. NIKOLA TAVELIĆ

I ove godine je u župi sv. Jurja u Subotici održana trodnevna pobožnost u čast sv. Nikole Tavelića.

Propovjednici su bili gg. dr Marin Šemudvarac, Stjepan Beretić i o. Andrija Matić, gvardijan subotičkog franjevačkog samostana, koji je predsjedao euharistijskom slavlju na sam blagdan sv. Nikole, te održao završnu propovijed. Oni su kroz tri dana uvodili Božji narod u svjetlo vjere i obogatili i ohrabрили vjernike izlažući im svjedočanstvo sveca koji je podnio mučeničku smrt da potvrdi istinitost kršćanske vjere.

Na sam blagdan sv. Nikole Tavelića gostovao je u našoj crkvi i katedralni pjevački zbor "Albe Vidaković", oni su svojim pjevanjem, pod ravnanjem s. Mirjam Pandžić, počastili dragog nam sveca.

Dao Bog da se ova pobožnost razvije u našem gradu, te se naš vjerni puk sve više utječe sv. Nikoli Taveliću, kao svom nebeskom zaštitniku.

Župnik

U VAJSKOJ ZAVRŠEN NOVI ŽUPNI STAN

Na svetkovinu Sviju Svetih župni ured u Vajskoj uselio se u novu zgradu u neposrednoj blizini župne crkve sv. Jurja. U izuzetno kratkom roku od nešto više od godinu i pol dana, velikim zalaganjem župnika Andrije Đakovića i svih župljana ovoga sela, a osobito članova Pastoralnog vijeća, podignuta je iz temelja velika i lijepa župna kuća sa svim potrebnim prostorijama za jedan suvremeni pastoralni rad.

Lijepo je uređen i prostor oko nove kuće, te prostor između kuće i župne crkve. Dobar dio sredstava namaknut je prodajom starog župnog stana te velikog vrta, ali su i sami vjernici ponijeli veliki dio tereta, koliko u materijalnoj pomoći toliko i u radu, jer su veliki pothvati ove gradnje išli "na molbu", što svakako predstavlja dobar primjer za sve naše Crkvene općine i napose za Pastoralna vijeća tih općina.

Radi vremenskih prilika nisu se mogli završiti još neki sitniji radovi, kao podizanje ograde od uličnog fronta, betoniranje još nekih pristupnih staza, uređenje ekonomskog dvorišta. Zato je svečani blagoslov ostavljen za proljetne dane.

Z. K.

SELENČA

VJERNIČKI NAROD SLAVI SVOJU NARODNU ZAŠTITNICU

Slovački katolički vjernici ove župe su i ove godine svečano slavili liturgijski blagdan Žalosne Gospe, koju Slovaci nazivaju "SEDEMOLESTNA PANNA MARIA" i štiju je kao svoju narodnu zaštitnicu. Svečano euharistijsko slavlje predvodio je na slovačkom jeziku subotički biskup - preuzv. g. Matija Zvekanović. Biskup je tom prilikom svečano otvorio Marijinu

godinu u ovoj župi i podijelio mogućnost da uz propisane uvjete svaki hodčasnik, koji bude dolazio pred drevni milosni lik Žalosne Gospe, koji se već skoro 200 godina nalazi i štijuje u ovdašnjoj župnoj crkvi, može zadobiti odobrene oproste.

Sa biskupom su uz domaćeg župnika koncelebrirali i župnici iz okolnih župa. Propovijedao je domaći župnik, M. Zolarek.

V.

VIJESTI IZ BAČKOG MONOŠTORA

"13. LISTOPAD"

Bački Monoštor se ne odriče svoje Majke, Gospe Fatimske. Dan zadnjeg ukazanja (13. listopada) slave kao svoj "zavjetni dan". Ove godine su to učinili s posebnim razlogom jer je 70. obljetnica tih ukazanja. Učinili su to u zajedništvu sa svojim "Gospodinom" – Matišom Zvekanovićem, nekadašnjim monoštorskim župnikom, a sadanjim subotičkim biskupom. Ova okupljanja započela su 1942. godine kad je Monošturu prijetilo ratno razorenje. Tadašnji župnik (M. Zvekanović) skupio je uglavnom žene i djecu u crkvu i pred malim, starim likom Majke Božje dao obećanje da će svake godine na ovaj dan cijelo selo slaviti i skupljati se u crkvi na sv. Misu, ispovijed i pričest, u znak zahvalnosti Bogu za pošteđeno selo. I oni su, zajedno sa svojim župnikom, uvjereni da je Gospa sačuvala selo od razaranja. Ono što je lijepo vidjeti jest to da su stariji uspjeli prenijeti tu zahvalnost i na mlade, koji radi škole dolaze navečer.

Budući da je ova godina proglašena "Marijinom godinom", sadašnji župnik u B. Monošturu g. Ivica Sabatkai pozvao je o. Luku Čirimotića da za svećenike drži posebno razmišljanje o Mariji.

MISIJE U BAČKOM MONOŠTORU

Da su Monoštorci ozbiljno uzeli Marijinu godinu uočavamo i iz tog što su od 22. do 29. studenog držali Misije u svojoj župi. Župnik Ivica bi zaista želio da njegovi vjernici budu Marijini vjernici i da se upravo ove godine obnavljaju Marijinim duhom kroz cijeli osam dana.

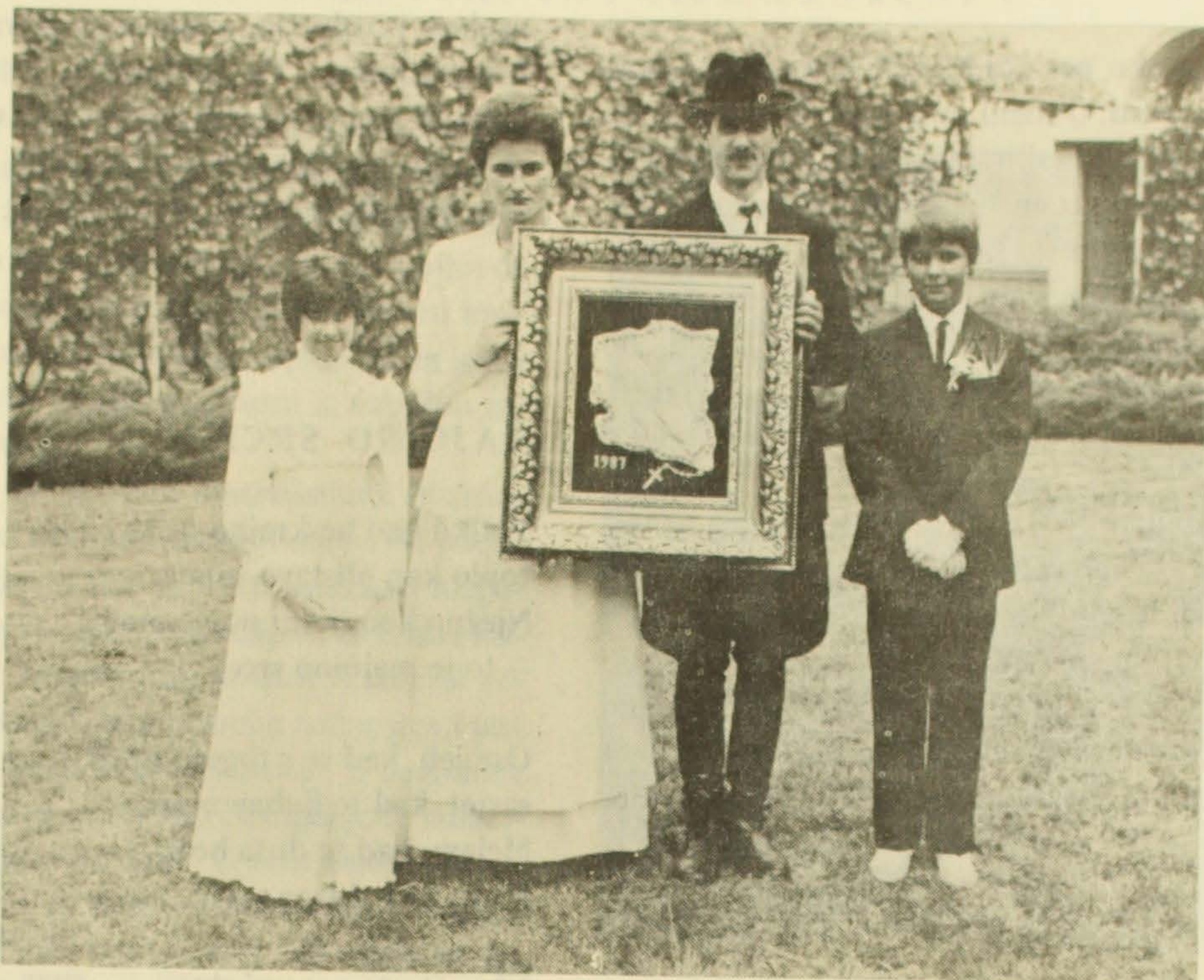
Misije je povjerio isusovcima: o. Zvonimiru Majiću, o. Božidaru Ipši, o. Juri Bosančiću i o. Adamu Periškiću, monoštortorcu. Sastajali su se svaki dan, bilo zajedno, bilo po staležima.

Župnik je za ovu zgodu načinio "pismo" s programom i to je razdijelio svakoj kršćanskoj kući, a cijelu župu je pozvao na molitvu za uspjeh Misija. Svjestan je onog Pavlovog: ... Bog je onaj koji daje da raste!

Možda još nije u nama dozrela svijest da smo svi mi, unutar ove naše Biskupije jedna Božja obitelj, te da sva ovakva i slična nastojanja podupremo svojim molitvama; to daje snagu za rad i veseli u uspjehu. Daj Bože da ove Misije ne završe odlaskom misionara iz župe, već da traju do slijedećih Misija!

Dužijanca, 15. kolovoza 1987.

PRILOG MLADIH

“Bačko klasje” poziva mlade da što više surađuju u našem listu i da ga čitajući zavole!

Prilog mladih uredili Ivica Prčić i Andrija Anišić s grupom mladih vjernika

S MARIJOM U NOVU GODINU

Još je jedna godina za nama. Sumiramo rezultate svog života i rada. Važno je uočiti sve ono što je bilo dobro, kao i sve ono što je bilo loše u protekloj godini! Ono što je bilo dobro treba nam dati novi zamah za nove akcije, za veću ljubav. Ono što je bilo loše moralo bi za nas vjernike postati odskočnom daskom, tj. moralo bi nas potaknuti da većim marom i većom ljubavlju nadoknadimo propušteno, jer ako smo zaostali na putu moramo potrčati da bismo stigli druge, da bismo na vrijeme došli do cilja... Ljubav ubrzava naš hod i naš rast na duhovnom polju, jer “ljubav prekriva mnoštvo grijeha”.

Nova godina je nova šansa. Mislim da u ovom trenutku mi mladi ne možemo izabrati bolji uzor, u koji bismo usmjerili svoj pogled i kojeg bismo slijedili, od MARIJE.

U trenutku kad je Marija izrekla svoj “Fiat” bila je vrlo mlada (neki bibličari tvrde da je imala jedva 15 - 16 godina). Zato nam i može biti Uzor! Ona je kao mlada djevojka savršeno surađivala s Bogom. Bila je sva otvorena volji Božjoj. Neprestano je svojim životom izricala svoj “da” Gospodinu, do onog vrhun-

skog trenutka povijesti kada je izrekla svoj FIAT i kad je snagom Duha Svetoga začela Isusa.

Zanimljivo je uočiti da je prvi Marijin korak nakon navještenja i Isusovog začeća bio pohod Elizabeti. Marija s Isusom pod srcem ide pomagati onima koji su u potrebi. Išla je pomoći ljudima...

To je divan poticaj nama mladima za Novu godinu. I mi poput Marije moramo surađivati s Bogom, slušati njegov glas i prihvaćati njegovu volju u svakom trenutku svoga života. Na taj način Isus će zaživjeti u našim srećama, a kad je Isus s nama, On će nas neprestano “goniti” da idemo pomagati drugima, da idemo ljubiti druge, osobito one koji su najpotrebniji ljubavi... To je ono što mladima odgovara, jer mladi su za akciju, oni su za ljubav! Marija – prijateljica mladih – pratit će nas svojim zagovorom i djelotvorno nam pomagati.

Dakle, s Marijom u Novu godinu. Budimo “Marija” u današnjem svijetu, tj. poput nje, s Isusom u srcu idimo k ljudima i pomažimo ih – s ljubavlju mijenjajmo svijet...

Andrija Anišić

ISUS SE RODIO DA BI SLUŽIO

Žvot je služenje, tako nas uči Koncil. Kako ću odslužiti svoj život? To ovisi o meni. O meni ovisi hoće li to biti pozitivno ili negativno služenje. Svakako, trebalo bi biti pozitivno. Važno je kojim ćemo putem krenuti. Hoćemo li služiti idoli, ma, drogi, alkoholu, razvratnosti, krađi ili nečem drugom... Naše služenje treba da bude "u nečem drugom".

Bog nam je darovao život za druge, a ne da ga sebično čuvamo za sebe. Sam Isus Krist se rodio da bi služio. I "odslužio" je svoj život za nas, grešnu svoju braću. Prošao je zemljom čineći samo dobro.

I ja, kao Isus, trebam "odslužiti" svoj život za druge. Moram se staviti u službu drugima, u službu svakom čovjeku, a osobito siromasima. Onaj koji živi samo za sebe, taj ne živi, jer život je služenje drugima. Mi trebamo poput svijeće izgarati za svoje bližnje, izgarati - služeći im. To je pravi život. Samo takav život može biti sretan, miran, ali i djelotvoran. Takav život obasjava tmine svakodnevnice... Živimo takvim životom, jer i Isus je tako živio.

Pero Ilić, sjemeništarc

SJEMENIŠTE "PAULINUM"

MARIJANSKI SUSRET

Na blagdan Bezgrešnog začeca Bl. Dj. Marije sjemeništarci i poglavari sjemeništa "Paulinum" priredili su Marijanski susret u kapelici sjemeništa koji je počeo u 16 sati.

Na početku smo svi zajedno zapjevali poznatu pjesmu "Zdravo budi Marijo" koja nas je uvela u ozračje blagdana Bezgrešne. Nakon toga je sve prisutne, koji se okupiše u vrlo lijepom broju, pozdravio biskup Matija Zvekanović, obrazlažući smisao ovog susreta u ovoj Marijinoj godini.

Nakon biskupove riječi sjemeništarci su izveli vrlo dubok i sadržajan recital: "U ČAST BEZGRJEŠNOJ". Bila je to zapravo meditacija u riječi i pjesmi na temelju enciklike Ivana Pavla II. "MAJKA OTKUPITELJEVA".

Očekivali smo na ovaj susret i dragog gosta, kardinala Franju Kuharića. Očekivali smo da nam i on uputi koju riječ, ali, zbog vremenskih neprilika, on nije stigao, pa smo susret završili pjevanjem marijanskih pjesama.

Ovaj susret u divnom ambijetnu sjemenišne kapelice u kojoj je dominirao prizor Marije pod križem, bio je dobar uvod u svečano euharistijsko slavlje u katedrali.

Istoga dana sjemeništarci su bili za obiteljskim stolom zajedno sa Kardinalom i svim drugim uzvanicima. U svom pozdravu kardinal Kuharić je rekao sjemeništarcima: "Vi ćete biti svećenici trećega tisućljeća... Kad biste Vi znali kako Bog o Vama razmišlja, kakve planove ima s vama... Crkva vas treba, ljudi vas trebaju, zato budite vjerni. Dajte svoju ruku Gospi da vas ona vodi. Ona će vas sigurno voditi pravim putem...".

Poslije večere Kardinal se sa svakim sjemeništarcem osobno pozdravio, a sutradan je vrlo rado pristao da se zajedno fotografiramo. Tu fotografiju još nismo dobili, zato ćemo je objaviti u slijedećemo broju Bačkog klasja. Za sretan put otpjevali smo mu šansonu: Ima jedna duga cesta. Ovogodišnji blagdan Bezgrešne ostat će nam zbog svega ovoga dugo u sjećanju.

A. A.

MAJČINO SRCE

Veliko kao beskrajno nebo,
toplo kao blistavo sunce.
Nježno kao ljetni povjetarač
– to je majčino srce.

Osmjeh, kad se s tugom boriš,
savjet, kad te ljubav mori.
Melem, kad te duša boli,
izvor, kad ti srce gori.

Uho, što te pomno sluša,
snaga, kad te život kuša.
Ljubav, kad god ju poželiš,
radost, da se razveseliš.

Nježnost, kad za njome čezneš,
suza, kada plakat' ne smiješ.
Med, kada ti je život gorak,
put, za tvoj svaki korak.

Kada sve ti lađe tonu,
kada miru bježiš svomu.
Kad te bilo šta zaboli,
tu je majčino srce – koje te uvijek voli

Dominika Krečak
10. 12. 1985.

SJEĆANJE NA JEDNU MAJKU

Umrla je 25. veljače. Umrla je kada je još bilo hladno i maglovito, premda se već tu i tamo počeo buditi život... Na dan smrti njena je duša još vidjela cijeli kraj. Baš onaj kraj, kojeg je jako voljela. Vidjela je vrt u kojem je rado boravila i puno radila. Vidjela je voćnjak sa stablima šljiva, vidjela je živinu u dvorištu, vidjela je svoju kuću... kuću koja će uskoro postati bolna i prazna.

Bila je majka i kršćanka. Malo je pričala, puno činila. Srce joj je uvijek bilo otvoreno. Voljela je gostoprimstvo. Život oko nje je vrvio, jer ona je bila svjetlost. A sada, poslije nje, tu je mrtva tišina. Cijeli kraj je osiromašio: stablo šljive, crna maca, bašta, njena soba, i svi, svi smo mi sada siromašniji, jer smo je jako cijenili, voljeli...

No osjećamo da je ono što je iz nje izišlo zapravo samo izmorena materija. Njena ljubav, njena jednostavnost, njeno majčinstvo i cijela njena duša ostala je s nama i kao da nas podsjeća na besmrtnost duše...

Njenom tijelu neka je stara zemlja laki pokrivač, a duši njezinoj BOG neka bude topla i dobra svjetlost!

Meszaros Lajos

RAZMIŠLJANJE PRIJE REDIJENJA

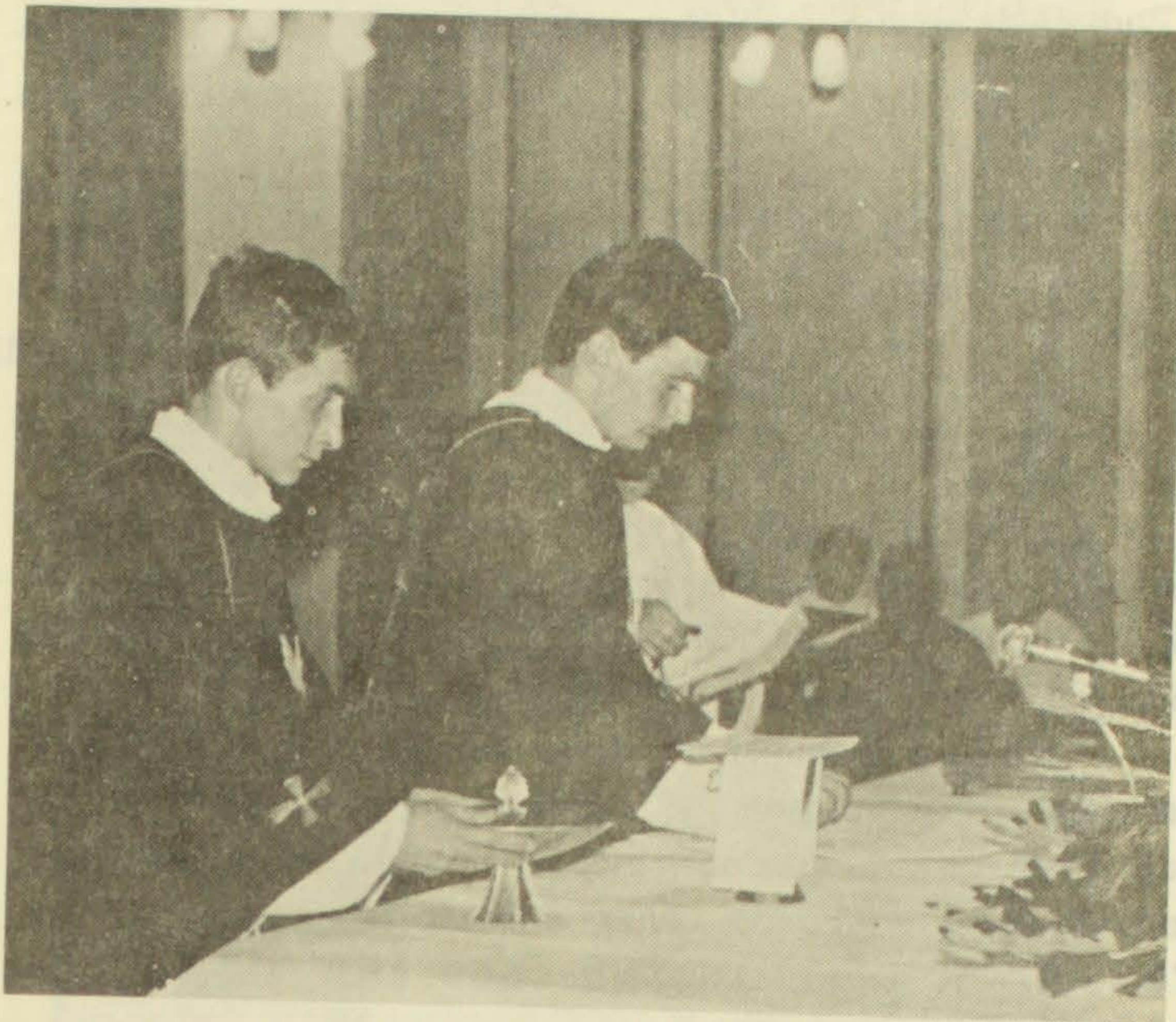
Svatko nastoji svoj život ostvariti i ispuniti na jedan sebi svojstven način, koji se u mnogo čemu razlikuje od života drugih ljudi. Danas, u vremenu silne užurbanosti, mladi čovjek se teže odlučuje na konačnu odluku i smjer kojim će krenuti u buduću život. Mnoge okolnosti pri tom izboru imaju silnu važnost. Čovjek, koji se definitivno opredjeli za neko zvanje, bilo ono manje ili više zahtjevno, mora se ozbiljno zauzimati da ga što bolje ostvari.

Suvremeni čovjek, preplavljen materijalnim stvarnostima, kao da se gubi u tom silnom metežu. Pored svih ponuda i mogućnosti da se predamo uživanju materijalnog blagostanja, naš duh čezne za nečim višim i vrednijim; za Onim kojega ne mogu obuhvatiti ni vrijeme, niti prostor. Tražimo nekoga tko bi mogao ispuniti najdublje potrebe našeg srca i pokazati nam pravi smisao življenja ovdje na zemlji. U osobnom susretu s Bogom doživljavamo to željeno ispunjenje te nalazimo mir kojega traži svako ljudsko biće. U tom zajedništvu s Bogom iskušavamo istinitost tvrdnje svetog Augustina: „Za sebe si nas stvorio Bože, i nemirno je srce naše dok se ne smiri u Tebi“. Onaj koji još nije doživio ljepotu suživota s Bogom, ne može sebi predočiti kako bi to moglo biti u stvarnosti.

Konkretan život pravog kršćanina vidljivo nam slika Božju blizinu. Kršćanin je dužan dati svom životu jednu neprolaznu oznaku. Nešto vječno, neprolazno daje samo Onaj koji je vječan. Zato moramo biti povezani s Bogom, da bi On dao našem životu tu oznaku neprolaznosti. Naša individualnost, po kojoj se razlikujemo od svih drugih ljudi, ima se odraziti i u osobnom živom svjedočenju Božje neprolazne nazočnosti. Naloženo nam je da u svom zvanju vršimo to konkretiziranje, koje često izgleda vrlo mučno, ali nas ono ispunja dubokom smirenošću i sigurnošću da naš život ima neprolazan smisao.

Među mnoge pozive, za koje se redovito opredjeljuju mladi ljudi, ubrajamo i svećeništvo. Ono u sebi krije neke specifičnosti koje ga razlikuju od ostalih zvanja. Pored tih razlika postoje i mnoge sličnosti. Svećenik, kao i svaki drugi čovjek, radi za boljitak svijeta i ljudi, ali samo njegovo zvanje uključuje u sebi veću prisutnosti duhovne dimenzije.

Svećenik djeluje posrednički između Boga i ljudi na vidljivi način. On nastoji da se ljudsko srce uzdigne što više k Bogu. Da bi netko mogao vršiti tako značajnu ulogu povezivanja ljudi i Boga, mora prethodno sam stupiti u zajedništvo s Bogom, da bi tek onda mogao druge upućivati istim putem. Tek kada mi je jasna ova činjenica, mogu ispravno odgovoriti na pitanje: Zašto se za svećenika treba tako dugo spremati? Četiri godine srednje škole i šest godina fakulteta imaju svoju vrijednu svrhu: da mladog čovjeka izgrade duhovno, a onda i intelektualno. Čini se na prvi pogled da je ovo ipak predug period da bi netko mogao postati svećenikom. U vježbanju molitvenog života potreban je dulji period od intelektualnog izgrađivanja osobnosti. Moram vam priznati da vrijeme ovog

Novi đakoni Miroslav Orčić i Franjo Ivanković

pripremanja neobično brzo prolazi.

Mladić, koji završava ove temeljite pripreme, mora biti svijestan zadaće koja ga čeka. Potrebno je stoga, prije konačnog i neopozivog „da“ Bogu, još jednom temeljito u sebi

ispitati sve motive i razloge zbog kojih se odlučujem na ovaj životni korak.

Sve ovo ispitivanje treba biti obavljeno u jednom mirnom molitvenom ozračju kako bi u zajedništvu s Bogom donio konačnu odluku.

Tu se čovjek odlučuje dati Bogu na raspolaganje, te mora u zajedništvu s Njim donijeti to opredjeljenje.

Važno je naznačiti ulogu osobne molitve kandidata za svećeništvo, jer ako ne crpimo snage na Izvoru spasa, naš život gubi svoju bitnu oznaku. Mnoge poteškoće, s kojima se susreće mladić koji se odlučio na ovako radikalna načina posvetiti Bogu, prevladavaju se njegovom osobnom molitvom, ali je potrebna i potpora drugih ljudi, koji ga na raznolike načine potiču i prate molitvom.

Ne može se dovoljno naglasiti vrijednost molitve koja daje tolike stvarne plodove. Moramo se stoga međusobno pomagati molitvama, jer to je bilo i ostalo najdjelotvornije sredstvo, dostupno svakom kršćaninu, koje nas povezuje s Bogom.

Za mene je vidljiv znak da Bog uslišava naše molitve i to da sam, pored svih poteškoća, uspio u zajedništvu s Njim ustrajati na započetom putu. To mi je i poruka da ne prestanem moliti za sebe, ali i za sve one koji me prate svojim molitvama i žrtvama da budem ustrajan.

Svi smo pozvani na zajedništvo s Bogom i o nama ovisi hoćemo li odgovoriti na tu velikodušnu ponudu. Prihvatimo li Božji poziv na zajedništvo s njim, tada se moramo truditi oko izgrađivanja i učvršćivanja tog suživota s Bogom. Budući da smo ovisni jedni o drugima, budimo međusobno povezani da bi lakše, svatko u svom životu i zvanju, ostvario konačni i pravi cilj.

Franjo Ivanković

ZLATNI JUBILEJ U "BETANIJI"

Kao što je svakom Bunjevcu dobro poznata pjesma "EJ SALAŠI", tako je, sigurno, još više, svakoj sestri NAŠE GOSPE poznata sestra ANKA ROMIĆ, koja je rođena na salašu blizu Žednika, 11. travnja 1913. godine.

Kao zrela djevojka, sa svojih 19 godina, hrabro je prekoračila prag samostana 1933. godine, slijedeći ZOV BOŽJI koji je odjekivao u njezinom biću. Vrlo brzo, 1937. god., polaže i svoje prve redovničke zavjete u Družbi, tada zvanj, DRUŽBA BAČKIH SIROMAŠNIH SESTARA UČITELJICA NAŠE GOSPE.

S. Anka je uvijek poput Marije, ali i poput Marte, vršila zapovijedi Gospodinove i zavjete Njemu izrečene preko svojih poglavara. Tako se po potrebi Crkve, Družbe i pretpostavljenih našla u služanju Bogu i narodu najprije u Novom Sadu, zatim u Zagrebu, Subotici i Gunji. Nije s. Anka prezala ni pred kakvim poslom. Što joj se dodijelilo, to je cijelim bićem prihvaćala i vršila. Dokaz za to su i njezini sadašnji dani koje živi kao jubilarica u kući starijih sestara u samostanu "Anuncijata" u Subotici zdušno dvoreći svoju stariju susestru koja je vezana uz krevet.

Zahvalna Bogu i Družbi ona je ove godine, 2. kolovoza u kući formacije – "BETANIJA" – u Zagrebu izrekla svoj ponovni DA, dok je njezina najmlađa susestra, a i imenjakinja, s. Ana izrekla svoj prvi DA Gospodinu. Bilo je to dirljivo. U hrabrom i jednostavnom glasu naše sestre Anke mogle su se čuti, te na licu prepoznati i u susretu doživjeti "zlatne godine" njezina redovništva. Ne smeta sestru Anku što se puno toga mijenjalo, pa i sam naziv Kongregacije, te uniforma, Konstitucije i ostalo. Ona dobro zna da sve - i ono što je bitno i ono što je manje bitno, a opet potrebno i važno - pronalazi svoje pravo mjesto u tihom i jednostavnom, ali ustrajnom i predanom življenju svoga DA, izrečenog Bogu kroz zavjete čistoće, siromaštva i poslušnosti.

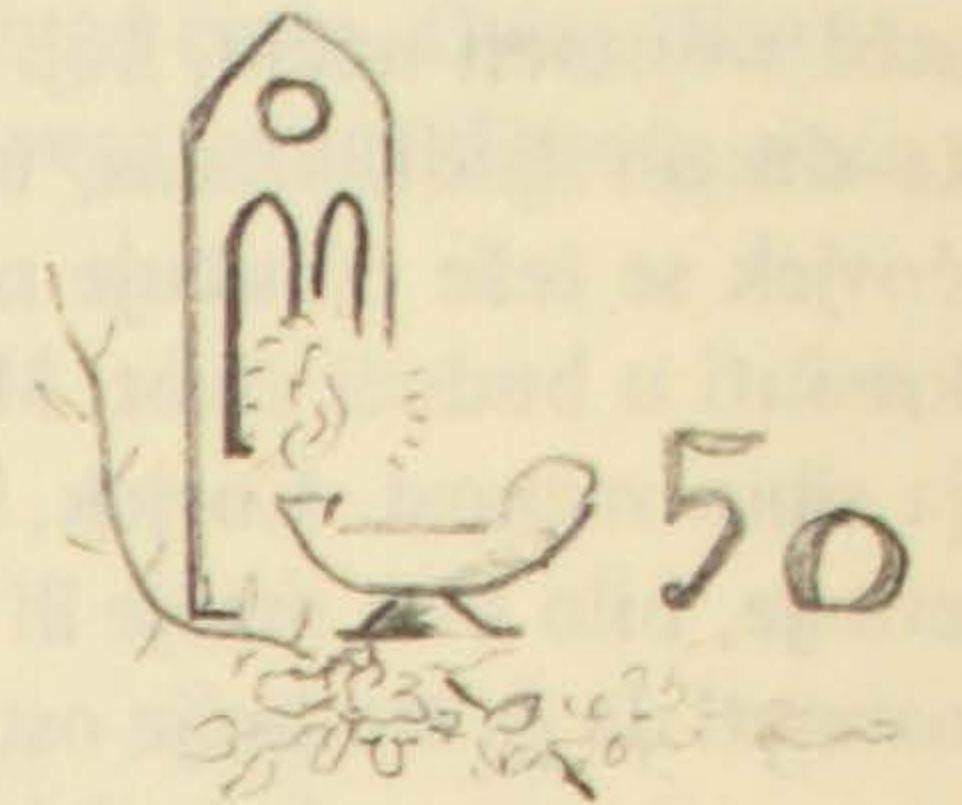
Neka joj Gospodin blagoslovi sve preostale dane života, a nama mlađima pomogne da zajedno s njom živimo dane svoje, znajući da smo na istom DLANU BOŽJE DOBROTE I MILOSRĐA.

Sestra ANKA izriče svoje veliki HVALA: BOGU, DRUŽBI, CRKVI I NARODU IZ KOJEG JE POTEKLA!

s. T. T.

S. Anka Romić je obnovila svečane zavjete

POVODOM OBLJETNICE SMRTI

UMRLA JE NAŠA PRVA REDOVNICA
STROGE KLAUZURE

U spomen s. Janji – Mehtildis Kujundžić

Dne 1. listopada 1986. godine zamijenila je ovaj život vječnim i boljim, prava bunjevačka redovnica stroge zatvorene klauzure s. Janja - Mehtildis Kujundžić, magdalenka. Pokojnica je rođena na Pavlovcu nedaleko od Subotice u pobožnoj obitelji, 30. rujna 1906. godine. Imala je još tri sestre koje su se također posvetile posve Bogu, dvije kao redovnice Družbe sestara Naše Gospe, ogranka koji svoje sjedište ima u Zagrebu; jedna je od njih s. Anđelka već pokojna, a druga s. Anđelina, bila je dugi niz vrhovna poglavarica. Treća sestra Antonija (Tona) živi u Subotici, a bila je aktivna katolička javna i kulturna radnica.

Nakon osnovnog školovanja s. Janja osjeća živu želju za jednim kontemplativnim načinom života u strogoj zatvorenoj klauzuri. Tako je 15. rujna 1930. godine stupila u samostan sestara magdalenki u Sloveniji u Studenice pri Polčanah u mariborskoj biskupiji. 27. listopada iste godine, na svetkovinu Krista Kralja polaže vječne zavjete. Njezin život kontemplacije veoma je kratko trajao. Njemačke okupacione snage, 1941. godine protjerale su ih iz njihovog samostana iz Slovenije, pa su se sestre nastanile, dobrotom i zauzimanjem tadanjega nadbiskupa zagrebačkog dr Alojzija Stepinca, u Slavonskoj Orahovici, gdje ostaju cijelo vrijeme rata. 1945. godine vraćaju se u svoj samostan u Studenice, ali 9. svibnja 1949. godine odlukom tadanjih vlasti, samostan je raspušten, i više nikada se nije obnovio. S. Janja vraća se majci i sestri i dijeli sa njima tešku obiteljsku situaciju, osam mjeseci boravi u zatvoru.

Nakon toga upošljava se kao obična spremačica u zdravstvenim ustanovama u gradu: na Poliklinici, Hitnoj pomoći, te u zdravstvenim stanicama u Keru i Aleksandrovu. Na toj službi stiže mirovinu. Od 1961. godine deset godina ima na brizi crkvicu sv. Aleksandra u Aleksandrovu i živi kao čuvar župnog stana iste župe. 1971. godine dolazi na pačirsku župu sa nakanom da pokuša obnoviti svoju samostansku zajednicu. Međutim, ovaj pothvat nije donio ploda. 1972. godine vraća se u roditeljski dom i tu u tišini, molitvi i radu provodi svoje posljednje godine.

Nakon devetnaestodnevnne bolesti okrijepljena Otajstvima vjere, konačno se smirila pred licem onoga za čijim je promatranjem cijeloga života čeznula. Čudesna poruka jednog života koji je stalno čeznuo za tihom molitvom i promatranjem Božjeg lica, a kojega su vjetrovi i oluje života stalno bacali u protivnom smjeru, da se u tim hrvanjima iskuša vjerna ljubav s. Janje Mehtildis Kujundžić.

Z. K.

S. Janja Mehtildis Kujundžić

PREMJEŠTAJI I PROMJENE KOD REDOVNIKA U NAŠOJ BISKUPIJI

Nakon izbora novog vodstva Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, na čijem čelu je ostao provincijal o. Rajko Gelemanović, došlo je do promjena u SUBOTIČKOM SAMOSTANU.

Za novog gvardinaja, na mjesto o. Miljenka Holzleitnera, imenovan je o. ANDRIJA MATIĆ, a subotičkom samostanu dodijeljeni su o. LEOPOLD IVANKOVIĆ, dosadanji poglavar samostana u Baču i o. MARIJAN KOVAČEVIĆ, koji dolazi iz Kralovca. O. Miljenko Holzleitner premješten je u Slavonsku Požegu, a o. Ladislav Vojnić poslan je u Novu Gradisku, u Cernik. U BAČKI SAMOSTAN poslan je o. JOSIP ŠPEHAR.

I u Redu bosonogih karmelićana bio je generalni kapitul i izbor poglavarstva. Na čelu provincije ostao je o. Jakov Mamić. Budući da je dosadanjem poglavaru somborskog Karmela o. Ladislavu Markoviću istekao mandat, za novog poglavara imenovan je o. MATO MILOŠ.

Braći redovnicima koji su u našoj biskupiji radili na izgradnji Božjega kraljevstva iskreno zahvaljujemo, a novodošli- ma i novoimenovanima želimo da se što bolje uklope u život ove mjesne Crkve i da je svim silama nastoje graditi, prvo u sebi, a onda i među onima, kojima su poslani.

 POVODOM OBLJETNICE SMRTI

 U SPOMEN S. M. EMANUELI - ANASTAZIJI
 KRIŽANOVIĆ

22. studenog 1986. god. u večernje sate, u drevnom samostanu sestara uršulinki u Varaždinu, zamijenila je ovaj zemaljski život sa boljim - vječnim životom, ugledna sestra uršulinske zajednice S. M. EMANUELA - ANASTAZIJA KRIŽANOVIĆ, naša Bunjevka.

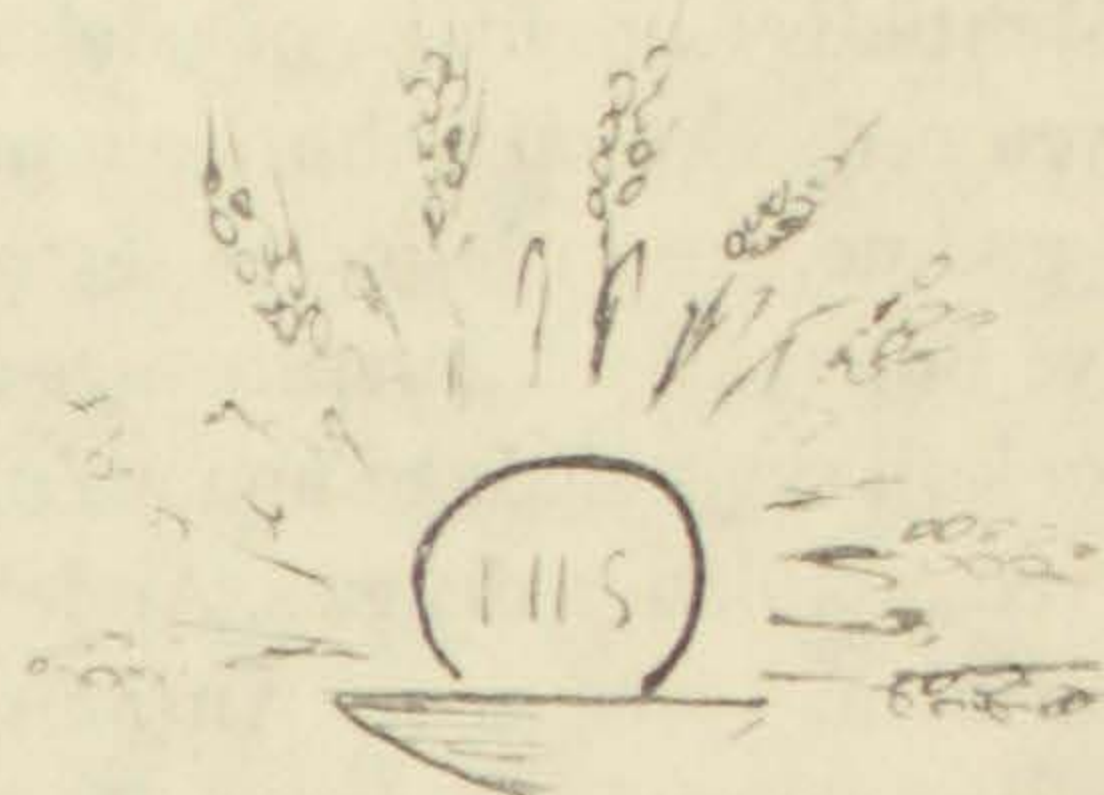
Rodjena je u Subotici u trgovačkoj obitelji Petra i Marije, rođene Rumenjaković, kao peto dijete, 15. travnja 1916. godine. Otac rano umire i majka preuzima brigu oko odgoja djece. Pučku školu i gimnaziju završava u Subotici, gdje je istaknuta članica orlovskog pokreta, veoma živa i pokretna, posebno omiljena među djecom iz susjedstva, koja je od milja zovu: "Điđika". Studij nastavlja u Zemunu. Počinje studirati filozofiju, a zatim prelazi na Šumarsko-poljoprivredni fakultet Beogradskog Univerziteta, koji je bio u Zemunu. Diplomirala je 1940. godine i odmah je nastavila stažirati na istom fakultetu u Zavodu za primjenjenu zoologiju i entomologiju (nauka o kukcima). Početkom 1941. godine predaje kratko vrijeme na Srednjoj poljoprivrednoj školi u Valjevu, a onda prelazi u Poljoprivrednu stanicu u Osijeku, dok je ministarstvo poljoprivrede nije povuklo u Zagreb. Kroz to vrijeme Stana Križanović bavi se znanstvenim radom; pronalaženjem i prilagodjivanjem novih sorti pšenice i ispitivanjem sredstava protiv biljnih štetočina. Iako je bila povezana sa nastajućim Svjetovnim institutom "Suradnice Krista Kralja", dugo se lomila između ove Ustanove ili Uršulinskog reda. Konačno ulazi u samostan s uršulinki u Varaždinu, 21. studenog 1944. godine, a prve zavjete polaže 31. svibnja 1947. godine. Poslije položenih zavjeta 2 semestra studira na Katoličkom teološkom fakultetu u Zagrebu, ali zbog zdravstvenih razloga nije nastavila studij, nego se vraća u Varaždin, postaje ekonomica i vodi samostansku filijalu sv. Josipa, nedaleko od Varaždina, gdje su sestre imale i svoju ekonomiju. Tu je s. Emanuela mogla pokazati svoje praktično znanje sa područja poljodjelstva, što je spomenutu ekonomiju veoma podiglo i unaprijedilo, a bio je to u ono vrijeme jedan od materijalnih vrela izdržavanja ne samo varaždinskog samostana, nego i cijele zajednice. U zajednici je imala veliki ugled i povjerenje; obnašala je odgovorne dužnosti: ekonomica, magistra kandidatica, magistra juniorki (mladih sestara), instruktora Treće probacije i poglavarica: u Varaždinu (1963 - 1969.), u Somboru (1969 - 1972.) (toliko su uršulinke boravile u župi presv. Trojstva u Somboru i razvile lijep apostolat!), u Slavenskom Brodu (1972 - 1978.) i ponovno u Varaždinu (1978 - 1984.). Pri koncu ovog mandata javljaju se prvi znaci bolesti od koje je bila četiri puta operirana. Patnju, s kojom su bile vezane ove operacije, podnosila je kršćanski i svjesno se pripremala

za susret sa svojim Zaručnikom. Tijelo pokojnice položeno je na varaždinskom groblju, 25. studenog 1986. godine i ondje čeka slavno uskrsnuće tijela, a do tada pratile je naše molitve i bila joj laka domovinska gruda.

Tako će čuveno varaždinsko groblje kriti tijelo troje Bogu posvećenih Subotičana: o. Željka Dulića, o. Krešimira Kujundžića i sad s. Emanuelu Križanović, a oni su, nadamo se, iskusili Božje milosrđe, te uživaju blaženu vječnost i za nas pred licem Božjim mole. Nek počivaju u miru!

Ako se koja djevojka nadje potaknuta da je nasljeduje, neka potraži informacije u uršulinskim samostanima u Zagrebu, Vlaška 75, ili Varaždin, Ul. 27. srpnja br. 3, kako prisutnost našeg roda u toj zajednici ne bi prestala!

Z.K.

SUSRET KRUNIČARA

21. studenog o. g. u poslijepodnevnim satima okupili su se na svoj "kongres" kruničari iz Novog Sada (4 vijenca), te predstavnici iz Futoga i Titela sa svojim župnicima.

Okupili smo se u župnoj crkvi Imena Marijina u Novom Sadu.

Sve prisutne pozdravio je vlč. Antun Kopilović, novosadski kapelan. On je u svom pozdravu govorio o razlogu ovoga susreta, naglašavajući ciljeve Marijine godine: svi su pozvani da poput Marije slušaju Božju riječ i žive je; u Marijinoj godini moramo oživjeti obiteljsku molitvu, osobito zajedničko moljenje krunice u obitelji; moramo živjeti duh odricanja koji je živjela Marija — moramo bizi spremni sve izgubiti radi Isusa.

Prije sv. Mise molili smo zajedno Krunicu. Razmatranja o otajstvima imao je župnik titelski, vlč. Franjo Lulić. Prigodnu homiliju pod sv. Misu održao je župnik iz Futoga, vlč. Franjo Davčik.

Konkretni plod ovoga susreta bio je zajednički dogovor i odluka da se oživi pobožnost pet prvih subota pod vidom molitve za duhovna zvanja. Svake prve subote u mjesecu okupljat ćemo se na zajedničko razmatranje o otajstvima Krunice, zajedno ćemo moliti krunicu i sudjelovati u sv. Misi. Sve ćemo to prikazati Gospodinu kao molitvu da nam udijeli svetih svećenika, dobrih redovnika i redovnica.

Svi prisutni su dobili otisnute posvetne molitve Gospi i molitve za duhovna zvanja, s namjerom da se svaki dan izmoli bar koja od tih molitava.

Istovremeno, dok je u Novom Sadu bio susret kruničara Hrvata, bio je takav susret u Temerinu za vjernike Mađare.

Telefonom javio: Ante K.

SELENČA

VEĆ DESET GODINA IMAJU RIJEČ BOŽJU NA SVOJEM JEZIKU

Prigodom ovogodišnjeg jesenjeg susreta svećenika bačkog dekanata u Selenči, kotarski dekan preč. L. I. Krmpotić je u homiliji za vrijeme euharistijskog slavlja posebno spomenuo i istakao da se upravo tih dana navršava 10. obljetnica kako je na ekumenskoj službi Božjoj u prisutnosti subotičkog biskupa Matije Zvekanovića i tadašnjeg biskupa Slovačke evangeličke crkve augsburške vjeroispovijesti u SFRJ - dr J. Struharika iz Novog Sada, u katoličkoj župnoj crkvi u Selenči bila vjernicima dana u ruke na čitanje u prvom izdanju Ilustrirana Biblija na slovačkom jeziku.

Od tada ta Biblija je izdavana još nekoliko puta i još uvijek je za njom velika potražnja, posebno u staroj domovini slovačkih predaka seleničkih vjernika. Zato je pozvao i potakao prisutne učesnike na euharistijskom slavlju da zahvaljuju Bogu za ovaj veliki dar njegove dobrote što su dobili na svojem jeziku knjigu Riječi Božje i neka ujedno žarko mole da je mogu dobiti i svi oni koji za njom čeznu i traže je.

V.

KISAČ

SLAVENSKI APOSTOLI SV. ĆIRIL I METOD DOŠLI I U SUBOTIČKU BISKUPIJU

Na 1. nedjelju Adventa subotički biskup Matija Zvekanović blagoslovio je obnovljenu i preuređenu katoličku kapelicu u Kisaču, da služi za dom molitve tamošnjoj maloj zajednici katoličkih vjernika Slovaka.

Tom je prigodom blagoslovio i novu oltarnu sliku sv. Ćirila i Metoda i pred njom predvodio euharistijsko slavlje na slovačkom jeziku. Time je ova kapelica postala prvo i zasada jedinu svetište ovih slavenskih apostola i suzaštitnika Europe u Subotičkoj biskupiji i ujedno vidljivi spomen na jubilarnu 1100. obljetnicu smrti sv. Metoda.

Oltarnu sliku naslikao je uljanim bojama na platnu Miško Bolf iz Selenče, koji je nedavno prije toga diplomirao na Akademiji likovnih umjetnosti u Sarajevu. Sliku je ovaj kapelici darovao jedan vjernik iz Selenče.

U euharistijskom slavlju zajedno sa biskupom koncelebrirali su i novosadski kotarski dekan Mons. Huzsvar Laszlo, te M. Zolarek, župnik iz Selenče. Propovijedao je kotarski dekan Mons. Huzsvar Laszlo. Na ovo slavlje došli su posebni autobusom i hodočasnici iz Selenče.

V.

BAČKA PALANKA

PROSLAVA 25. OBLJETNICE POČETKA II. VATIKANSKOG KONCILIA

11. listopada o.g. u Bačkoj Palanci svečano je proslavljena 25. obljetnica početka II. Vatikanskog koncila. Na sve tri sv. Mise, koje se slave svake nedjelje i zapovijedanog blagdana, propovijedalo se o značenju ovog velikog Koncila, koji je započeo upravo na taj dan prije 25 godina.

Ovim Koncilom Crkva se zaputila prema trećem tisućljeću poslije Krista. U homilijama su svećenici nastojali pokazati one prelomne momente ovog Koncila, koji su usmjerili život Crkve, a to su, prije svega, ožvljena svijest da je Crkva živo otajstveno Tijelo Isusa Krista i Sakrament spasenja čovjeka do konca svijeta. Iz te svijesti izišla je potreba liturgijske obnove i obnove podjele svih sakramenata, a kao posljedica toga obnovljenog života u crkvi je dijalog sa ostalom kršćanskom braćom, sa vjernicima velikih religija i sa svijetom nevjerujućih.

Sve ostale reforme služe samo tom cilju.

Nakon dviju svečanih Misa otpjevan je i svečani "Tebe Boga hvalimo" sa molbom da bi duh Koncila prozeo i ovu našu mjesnu Crkvu kako bi se i ona obnovila u duhu koncilskih smjernica i tako započela dijalog na polju vjere sa onima koji drugačije vjeruju od nas i na polju kulture s onima koji ne vjeruju, ali žele istinsko dobro čovjeka.

ŠALJIVA ANEGDOTA

MILO ZA DRAGO

Neki dobri čovik imao veliku i vridnu knjižnicu. Jednoga dana njegov komšija uđe u knjižnicu i stane je udivljeno razgledati. Na kraju kaže:

"Dobri čovče, je l' bi mi hteli uzajmiti jednu knjigu na čitanje?"

"A", - veli dobri čovik - "nikom ne dajem knjige na čitanje, da ih nosi kući. Ako baš želite što god pročitati, site tu za moj astal i pročitajte".

"Al' kad vam kažem, zacigurno ću je vratiti" - uporan je komšija.

"Znate, komšija", nastavi dobri čovik, "Ja sam ovu knjižnicu i steko tako, što sam knjige uzajmljivao i svakom rekao da ću je vratiti".

*****

Sutradan ode dobri čovik komšiji i zamoli ga:

"Komšija, imate l' vi polivak?"

"Imam" - odgovara komšija.

"A je l' bi mi tili ga uzajmiti da zalijem cviće?"

"Hoću" - kaže komšija - "samo ga nikom ne pozajmljujem izvan kuće. Već, ako baš hoćete zalivat' cviće polivakom, evo tu je moja bašča, pa zalivajte!".

Antun Gabrić
Tavankut

SESTRA LEOPOLDINA ČOVIĆ

Prošle godine (1986.) započeta je, a ove godine nastavljena komemoracija smrti s. Leopoldine Čović u crkvi Isusova Uskrsnuća u Subotici. To je njezina rodna župa. Uz o. Gerarda Tomu Stantića ona je najsvjetliji lik za kandidata oltara iz naših krajeva. Smatramo da ona svojom dubokom duhovnošću može postati našim mladima veliki uzor i vodič na putu svetosti, ako upoznaju njezin krepostan život, a upoznavanje njezinog krepostnog života i jest cilj ove komemoracije.

SUBOTIČKA DANICA 1988.

Objavljen je kalendar za 1988. godinu "SUBOTIČKA DANICA" sa bogatim i raznovrsnim sadržajem.

Sadrži poučne članke, pripovijetke iz narodnog života i pjesme naših pjesnika.

SUBOTIČKA DANICA je Vaš kalendar i zato treba da uđe u svaku našu kuću, da čitaoce pouči i zabavi.

SUBOTIČKA DANICA ima bogat i raznovrstan "Prilog mladih" u kojem će mladi naći mnogo korisnog, zabavnog i poučnog.

SUBOTIČKA DANICA u svom ZBORNIKU donosi dvije rasprave, i to: o povijesti Sestara Dominikanki i o povijesti sela Plavna.

Kupite SUBOTIČKU DANICU.

U župama, gdje se prodaje Bačko klasje, ovaj kalendar možete kupiti u crkvi ili kod župnika.

Subotička Danica se može kupiti u sobi Trećega reda u subotičkom franjevačkom samostanu, svaki dan prije podne.

Također se može kupiti svake nedjelje prije podne u prodavnici knjiga u predvorju subotičke katedrale - bazilike.

Zagrebčani mogu ovaj kalendar kupiti u "Ćirilo-metodskoj knjižari" u Zagrebu na Kaptolu.

Ostali ga mogu naručiti kod blagajnika:

ANDRIJA ANIŠIĆ
24000 Subotica
Trg žrtava fašizma 19

NIŠTA NIJE MALENO ŠTO JE UČINJENO IZ LJUBAVI
POMOGLI STE NAM – HVALA VAM!

N. N.	3000
Matilka Vuković	2000
Andrija Đaković	1000
N. N.	5000
Marija Šemudvarac	5000
I. Ognjanov	5000
Marija Horvacki	5000
N. N., svećenik	5000
Stjepan Bartolović	2000
Lajčo Kozma	5000
N. N.	10.000
N. N.	3000
Obitelj Dulić	5000
Matilka Vuković	1000
Antun Gabrić	10.000
Ana Stantić	10.000
Antun Dević	5000
Vinko Beraković	5000
Tilka Skenderović	10.000
Cilika Vujković L.	5000
Ivan Vizentaner	2000
Lajčo Kozma	15.000
Anica Nevolić	5000
Bela Stantić	20.000
N. N.	30.000
Joso Gabrić	10.000
N. N.	2000
Dr Marin Šemudvarac	10.000
Marko Žarić	80.000
Josip i Marija Anišić	20.000
I. i K.	20.000
N. N. Subotica	4500
Efrem Kujundžić	80000

"BAČKO KLASJE" – izdaje Bački dekanatski ured, Bačka Palanka. GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK mr LAZAR IVAN KRMPOTIĆ, 21400 Bačka Palanka, Trg bratstva jedinstva 28. Telefon: (021) 740 – 468. Uređuje UREDNIČKO VIJEĆE. Suradnju i dopise šaljte na adresu odgovornog urednika. ADMINISTRACIJA LISTA: Župni ured Isusova Uskrsnuća, 24000 Subotica, Gajeva 2. Telefon: (024) 21 – 496. Narudžbe i uplate slati administraciji. List izlazi četiri puta godišnje. Oslobođeno od poreza na promet na osnovu mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje, nauku i kulturu Novi Sad, br. 413–523/78 od 27. X 1978. Tisak: "GLOBUS" centar za umnožavanje i prepisivanje, 24000 Subotica, Ivana Milutinovića 118. /Blaško Gabrić, telefon: 39 – 200/